

Épen most jelent meg
 a Franklin-Társulat kiadásában a 21—22. füzet (III. kötet első és második füzet), és minden könyvkereskedésben kapható:
TALÁLmányok Könyve.

Ismeretek a kézmű- és műpar mezéről.
 Ezen mű 40 füzetben fog megjelenni. Egy-egy füzet ára 40 kr.
 Minden egyes füzet külön is kapható.

A földmivélés-, ipar- és kereskedelmiügyi miniszter ur az ipari szakirodalom meghonosításában hazai iparunk emelkedésének főtenyezőjét látván, alkalmat nyújtott ily mű létesítésére, s mi alulirt irodalmi intézet, bár tetemes áldozatok árán, örömmel vállalkoztunk annak kiadására, mert meg vagyunk győződve, hogy ezáltal nemcsak hazai egyetemes irodalmunk egy régi látogató hezagát töltjük ki és egy parlagon maradt tér mivélését veszszük fogantatba, hanem előmozdítunk vele oly törekvést, mely hogy mihamarabb győzelemre vergődjék, minden magyarnak hazafiai óhaja.

A főtekintet, melynek zemmeltartásával a munka készült, arra van fordítva, hogy az közepes állást foglaljon el a szoros szakmunka és a népies előadás közt, valamint arra, hogy midőn a szakember ismereteinek bővítésére talál benne anyagot és serkentést a további haladásra, a laikus lelje föl benne azt, mi tudnivalóját kielégíti, és minnek ismerete a művelt ember egyik kelléke. Egyáltalán a mű iránya olyan, mely lehetővé teszi, hogy az abban lerakott anyag közvagyonná válhassék és az általános művelődést előmozdítsa.

A földmivélés-, ipar- s kereskedelmiügyi m. k. miniszter megbízásából és az orsz. magyar iparegyesület felügyelete alatt több ütevéző munka alapján dolgozta

FRECSKAY JÁNOS.

A szöveget közel 1000 szép fametszéssel látja el intézetünk.
 Az előfizető az egész mű megvételére nem köteleztük.
 Első és második kötet ára 8 frt.

MEGBIZHATÓ ÜGYNÖKÖK
 (utazók vagy állandók)
 jövedelmező foglalkozást nyerhetnek értékpapírjaink eladásával által, melyek a vevőnek sokkal több garanciát és jelentékenyebb előnyt nyújtanak mint a legtöbb más értékpapírok.

Osztárak magyar bank intézet,
 Braun József, Budapest Gizella-tér 5. sz.

Raktárunkban az árucikkek nagy mennyiségűre halmozódván, minél fogva annak egy tekintélyes részét valóban jó minőségű

női divatkelmeket
 és
 divatos női öltönyöket 25, 50 és 75%-kal
 áron alól leszállítva

végeladjuk.
 4299 Mély tisztelettel
KELLER és ZSITVAY,
 Budapest, szervitátor, szerviták épületben.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
 magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám)
 megjelent és minden könyvtárban kapható:

Találkozások.

Budapesti életkép, versekben.

Irta
VAJDA JÁNOS.

Ara füzve 1 frt 20 kr.

A gyümölcsfatenyésztés
 cserép- és faedényekben

és az így s a szabadföldben nevelt törpefák okszerű, vagyis növényéletani alapokon nyugvó metszése.

Az angol, francia s német kertészeti irodalomban és irányban megjelent szakmunkák felhasználása mellett

Irta
KODOLÁNYI ANTAL.
 27 fametszésvánnyal.

8 éves cserépben nevelt őzi barack-fűcska 12 gyümölcsessel (Rivers).

Ara 50 kr. o. é.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: / egész évre ... 12 frt / félévre ... 6 * / Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG**: / egész évre ... 8 frt / félévre ... 4 * / Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK**: / egész évre ... 6 frt / félévre ... 3 *

8-dik szám. 1878.

BUDAPEST, FEBRUÁR 24.

XXV. évfolyam.

A PÁPA TEMETÉSE.

A MA szertartások rendét, melyek szerint a pápák földi maradványainak ünnepélyes eltakarítása végbe megy, hosszú évszázadok gyakorlata állapította meg. Annak, hogy Szent Péter székére korábban már többnyire igen előrehaladt férfiak választatnak, természetes következménye az egyesek uralkodásának rövidebb időtartama, s az aránytalanul gyakoribb halálozás, mint azt más fejedelmeknél tapasztaljuk. Nagyon természetes tehát, hogy a pápák temetkezési ceremóniai a hosszas gyakorlat által határozott alakot nyertek és megszilárdultak ugyanarra, hogy azon az a megváltozott közjogi helyzet is, melyen Krisztus földi helytartójának viszonya az államhoz IX. Pius alatt végbe ment, csak keveset változtatható, s IX. Pius pápa temetése jelentéktelen módosítással ugyanazon szabályok szerint ment végbe, mint elődei.

A pápa fölvevén a halotti szentségeket, kiszüvetett.

A káplánok, a penitenciáriusok, — kik a kapuczinusok szerzetrendéből valók, — a vatikáni prelátusok, a pápai kabinet főnöke, a kamarások, a pontificális segédpapság, a nemzeti gárda, a svájci testőrség, mind elfoglalták a számukra kijelölt helyeket a Vatikán termeiben és csarnokaiban.

A halottas ágy mellett térdelnek a pápai káplánok és penitenciáriusok, s valamint előbb haldoklósi imát, úgy most a halotti könyörgést éneklik: „De profundis clamavi ad te, Domine!”
 A pápai kancellária főnöke lehajlik a holttestem fölé, megcsókolja az elhunyt pápa jobbát, s fehér lepel borít arczára.

Valamennyi jelenlevő prelatus leveté a violaszín öltönyt, s fölvevé a feketét. Minden belépő térdre borul a hulla előtt, mint tevén a pápa életében, mikor áldást osztott, vagy a szentséget fölmutatá.

Ez alatt a ceremóniamester előszólítja a „cursorokat” s általok értesíti a kardinális kamerlengot, a pápai vikariust, valamint az apostoli kamara tagjait a halálesetről.

A kamerlengo erre megjelen az alatta álló testület élén, ő maga a bíbor talár helyett violaszinben, a többiek a violaszin helyett feketében. Velök jön a jegyző, a ki a halálesetet megállapítja és jegyzőkönyvbe veszi.

IX. PIUS TEMETÉSE.

A HOLTTEST ÁTVITÉLE A SIXTINI KÁPOLNÁBÓL A Szent-Péter-Templomba a Vatikán nagy lépcsőjén.

Ügyrend
 az
 arvaszékek részére.
 Ára füzve 25 kr.

English-Hungarian Dictionary.
Angol-Magyar szótár.
 Irta
BIZONYFY FERENCZ.
 32 nagy 8-rétű iv. Ára füzve 4 frt.
 Francia félbörkötésben 5 frt.

WESSELÉNYI ANNA
 özv. CSÁKY ISTVÁNNE
 (sz. 1584, † 1649)
 életrajza és levelezése.
 Irta Deák Farkas.
 Ára füzve 2 forint.

A VALLÁSBÖLCSESZET KÉZIKÖNYVE.
 Irta
Dr. KOVÁCS ÖDÖN.
 Revidéálták
DOBOS JÁNOS és FEJES ISTVÁN.
 Első kötet:
 A vallás mint tünemény, vagy a vallások története.
 Ára füzve 3 frt.
 Második kötet:
 A vallás lényege, vagy a vallás és a vallásos eszmék bölcsészeti felfogásának története.
 Ára füzve 2 frt 40.

A KÉM.
 REGÉNY.
 Irta:
COOPER FENIMORE J.
 Angolból fordította
CSEREY JÓZSEF.
 Két rész.
 Ára a két résznek füzve 2 frt. 50 kr.

A kamerlengo belépvén, megáll a holt tetem jobb felén, aztán letérdel a hulla mellé helyezett violaszin fátolra s ott imádkozik halk hangon néhány pillanatig. Imáját végezvén, föláll, a halott felé fordul s leveszi arczáról a fehér lepelt, aztán kis ezüst kalapácsot vévén kezében, három izben megérinti vele az elhunyt pápa homlokát, mindannyiszor háromszor szólítván őt néven hangosan. Ekkor környezetéhez fordulva, mondja: „Papa vere mortuus est.“

E jelenetet mutatja egyik mai képünk, mely a pápa hullája mellett a cardinalis vicariust, Pecci kamerlengot tünteti föl, kezében az ezüst kalapácsal, mondván: „Sanctissimus pater, Pius papa nonus vere mortuus est.“

E szertartás után újra letérdel az egész környezet s a kamerlengo a többiekkel kísértetve, éneklé a „De profundis“, majd az „Absolut“. Aztán fölállván, beszentelt a hullát a szentelt vízzel s letakarja arczát a violaszin fátollal, míg a pápai kamara főnöke levonván a pápa újjáról az ezüst halászgyűrűt, ezüst tálcán átadja azt a kamerlengonak, ki újjára tűzi, hogy érintetlen helyezze el a sacrum kollegiumban. Hogy a halászgyűrű kettő töretik, téves állítás.

Mind Ezeket a jegyző jegyzőkönyvbe veszi, s a kamerlengo kíséretével elhagyva a halottas szobát, kihirdeti a pápa halálát urbi et orbi, mire megszólal az örök-város valamennyi harangja.

Ekkor a penitenciáriusok illatos vízzel megmossák a pápa hulláját, melyet az ágyról egy márványasztalra helyeztek, majd visszamelek az ágyra, a hol 24 óráig marad, aztán felboncolják és behalzsamozzák az „archiatre“ felügyelete alatt s egy zárt edénybe helyezve el szívét és belrészeit, a szent Vincze és szent Anasztáz templomában helyezik el, míg a holttetemet a főpapi ornatuba öltöztetve, átviszik előbb egy díszterembe, majd a sextini kápolnába.

Itt fekszik a pápa holtteteme a pompás ravatalon, abban a ruhában, melyben nagy ünnepelességek alkalmával a szertartásokat szokta végezni; öltözte fejr selyem püspöki „föld“, lábán arannyal himzett selyem papucs, továbbá a püspöki dalmatica, az őv, a fekete keresztet fejr pallium, stóla a lebegő szalagokkal ékített vörös sipka és az arany mitra.

Két napig marad a holttetem a sextini kápolnában. Éjjel-nappal ott virrasztanak fölötté a négy kolduló szerzetes tagjai, míg a ravatal négy szegletén egy-egy nemesi és svájci testőr áll, kik felőráló felőráló felváltják egymást, és pedig azért oly sűrűn, mert örömlomásukon megmoczczaniok sem szabad, akár csak szobor-alakok lennének.

A harmadik nap reggelén, vagyis a halálzás utáni ötödik napon kezdődnek a „novendialek“, vagyis a kilencz napig tartó gyászszertartások, a midőn is a holttetemet a sextini kápolnából a Szent-Péter bazilikába szállítják.

A sacrum collegium és a szent-péteri káptalan összegyűlve a bazilikában, elindul a Vatikán felé, hogy a tetest elszállítsa. Valamennyi prelátus feketébe van öltözve, csak a bibornokok vannak violaszin talárban. Egy „absolve“ után, melyet a szent-péteri káptalan dékánja mond, fölemelik a biborvörössel leterített szállítóágyat, melyre a holttetemet helyezték. Nyolcz szent-péteri beneficiarius erre vállára emeli az ágyat s megindul a menet a sextini kápolnában, melyből eljutva a „scala regiaig.“ a királyi lépcsőig, azon végig vonul, mint képünkön látható s jobbra fordulva eléri a Szent-Péter bazilika portikusát, honnan fölmege a nagy templomba, a nemesi és svájci testőrök által képezett kettős sorfal között.

A menet élén a szent-péteri káptalan tagjai, aztán a prelátusok, végre a bibornokok, csaknem

mindannyian égő fáklyákkal a kezökben, s a „Miserere“ és „De profundis“ zsolnárt énekelve.

A bazilika főbejárata és a portikus három kapuja aranyhímzetű fekete szőnyeggel van bevonva. Ez alatt elvonulva eljut a menet a főhajó közepén felállított ravatalhoz, melyre elhelyezik a hordágyat s a káptalan legidősebb tagja elmondja a második absolutiót. A kíséret éneklé a „Liberát“. Aztán a Szent-Péter és Párlól nevezett mellékkápolnába viszik a hullát, ott biborágyra fektetik s főpásztori ruhába öltöztetik, vörös keztyűt huznak kezére s a pontificalis gyűrűt felhuzzák újjára, elefántcsont feszületet helyeznek mellére, összetett két kezébe, s lábaihoz tesznek két karmazsinalapot, a lelki és földi hatalom jelvényeit.

Az örök ott állnak a ravatal mellett teljesen mozdulatlanul, negyedóránként váltakozva. A kápolna elé riaszt eresztnek s vörös papucsot huzva a holttest lábaira, azokat keresztül bujtatják a rácsra, hogy a nép csókolhassa.

Csak ekkor kezdődnek meg a novendialek, a gyászszertartások kilencz napig tartó sorozata, melyek befejeztével a pápát elhelyezik az ideiglenes síröltőbe, a hol addig marad, míg utódja holt testének nem kell helyet adnia, a mikor aztán elhelyezik a többi pápák mellé.

Nem ébredsz fel Polonia?

Nem ébredsz fel Polonia?

Vér-karmu sas kereng, —
Golyó füttyöl és kard csörög,
Az ágyu torka mennydörög,
A föld remegve reng!...

„Bósz harczi vágy forr véremlen,
Szivem fennen dobog!
De ki van tépve két karom.
Beföldi két nagy sírhalom,
Kardot nem foghatok.

„Fejem, szivem“ egy más helyen,
Együvé temették,
Hogy haljon el a gondolat,
A kínos fájdalom alatt —
Ha újra ébrednék!

„De várj! közel a hajnal már,
A nagy feltámadás!
Megnépesül a temető, —
S egy óriásként áll elő
A milliom kaszás!...

„Jaj akkor, jaj! a zsarnoknak,
Fehér sas fenn kereng,
Golyó füttyöl és kard csörög,
Az ágyu torka mennydörög,
A föld remegve reng!“

Huzay Gyula.

Pusztai találkozás.

Elbeszélés.

Irtá Baksay Sándor.

(Folytatás.)

Ihárosi hazament, és asztalhoz ülve szemlét tartott a szerzett javak fölött, a biztosított fizetés-tételeket megszámozván.

— Nagyon jól van! mondá magában kezeit dörzsölve, midőn az arany szabály által megmagyarázta magának, hogy száz arany és száz vft. évi 6% kamatja épen 80 ft. v. cz. sőt még több is. Nagyon jól van; a nehezén túl vagyunk; a könnyűje a padlásról is lecseppen. *Mézet* Csont Ábel; *örletés*, ez jó lesz a papíroson, miután valóságban ugy sem lesz rá szükség; *marhartás* és *fa* a familia könnyű terhe lesz; *negyvenöt évka buza*, ezt egy jó alapszabá-

lyokkal körülkerített takarékmagtár fogja önteni. *Nyolcz hold föld*... itt a bökkenő! No Dávid! most mutasd meg, hogy ember vagy. Honnét veszed a nyolcz hold földet, Szent Áron, segits!

Mindenkit, a ki valaha nyolcz hold földet szerzett — tanubizonyosággal mer hívni Dávid ur, hogy nyolcz hold földet nem gyerekésszerezni, még magunknak sem, hát még másnak.

— Szent Áron, segits! kiáltott újra, kétségbeesetten tárva kezeit egy kép felé, mely a szemközti levő falon függött, hegedűt tartva hóna alatt, aranyos rámban.

— Szent Áron, segits! sohajtott újra a könyomatu alakhoz. Add ide azt a hegedűt, hadd muzsikáljam össze a nyolcz hold földet.

A kép ajkai gúnyos mosolyra biggyedtek.

— Nevetehsz, — folytatta Dávid ur, — de hát minek koptatod te azt a szép nevet, ha ennyit sem tudsz megtenni? De persze könnyebb a czéhalat megnyergelni, mint a familiát. Hah! ha én bírnék a ti lantotok hatalmával! Megvonnám azt a vonót, s egyszerre a polyva, a sár, a vályogot czigány elkezdene mozogni, egy nap alatt kész lenne a negyvenezer vályog; mind első minőségű, aczélos, tartósabb holmi rozsz téglánál. Másik rántásomra, a vályog egymás hegyibe ugrálna s kész lenne a fal; *harmadikra* a legszebb szál-fák idetánczolnának a familia erd... nem; a *Mecseki tanyájáról*, mestergerendáknak; *negyedikre*... de igaz, azt a régi Orpheusról sem mondja az irás, hogy nyolcz hold földet összehegedült. De hah! hiszen meg van! Az én Áronom több mint Orpheus. Hogy nem jutott elébb eszembe. Rögtön irok neki.

Mig ő ir, elmondjuk röviden az Áron-kép regéjét.

A korábbi évek valamelyikében egy híres hegedűs utazta be az országot, a nagyobb városokban hangversenyeket adva, s mindenütt, a hol megjelent — az egész környéket magához bővölve. Igazi Amphion volt. A merre járt, a kövek megmozdultak, begyülekeztek a székvarosba, kibérelték a páholyokat, zártszékeket és kakasülöket, s a mint a nyirettyű szóra birta a hurokat, a kövek mertek sirni, alélni, vagy asztalt ütni ököllel, a szerint mint már a kövek különböző vérmérséke hozta magával. A kondori urak is kitétek magokért, mikor a művész Füzvára jött. Lefoglalták az első üléseket több mint száz jegy erejéig, a hangverseny után pedig fényes vacsorát rendeztek tisztelőtérre. Itt a felköszöntök versenyre keltek egymással a művész megtisztelésében. Ihárosi Dávid poharat ragad, és ünnepélyesen kinevezi magyar Áronnak. — Harsogó éljen. Nem késik Mecseki is a poharával és azt mondja: Szép név az az Áron, még szebb a Magyar Áron, de tud ő annál még szebb nevet is; felhívja a familia összes tagjait: kiáltsák ki Áron urat, a familia *tiszteletbeli tagjának*.

— Kikiáltatik. Egytetemes csókok és ölekezések. — Nem engedi de Ihárosi az utolsó szót másnak, kivált pedig Mecseki-nek; újra poharat emel és azt mondja: A mai realis világban a tiszteltbeliségek kora lejárt, ennek nincs többé értelme; ennél fogva indítványozza, tegyék meg az ünnep hősét *osztályos atyjokjának*, kondori földesurnak. E czélből ő maga mutat példát a „mikéntre“, s ezennel a saját va-

gyona után két közföldekből a Tekintetes Atyafi urra két czövek-részt ünnepélyesen átruház. A példa ragadós, és az új atyafinak ott melegében harminczöt czöveknyi jog inscribáltatik. Áron a kitüntetésre arczképzének egy-egy példányával felel, az átírási okmányt elfogadja azon kérelemmel: engedjék meg neki jószága jövedelmét a kondori jótékony nöegyvet czéljaira felajánlani; de miután felvilágosítják, hogy a kondori pusztában Patróné aszszonyán kívül egyéb jótékony nöegyvet nem létezik, a ki pedig sokkal kevélyebb mintsem ajándékot elfogadna: oda módosítja nyilatkozatát, hogy fordítassék hát valami közczélra.

Ez a története az Áron-képnek, kihez Dávid ur azt a szemrehányást imént, s ezt a levelet e pillanatban intézte. Felesleges mondani, hogy a levél tárgyát ama bizonyos czöveknek képezik, melyek mintegy nyolcz hold földnek felelnek meg.

Most még csak annyit jegyezzünk meg, hogy a familiakurátornak kötelessége levén minden hó 15-ik napjára familiagyűlést hívni össze a koresma ivójába, mely a familia méltóságának megfelelőleg ez alkalomra kivételesen „vendéglő szálájának“ nevezetett: Dávid ur a legközelebbi ápr. 15-kére a gyűlést nem hívta össze. Ő tudja miért. Ez is az eszélyes férfit fogásai közé tartozott.

Mecseki ur ugyanis alig várta, hogy ápr. 15-ke fölött leáldozzon a nap jöltező világa, rögtön rohant Ámbár Lőrincz urhoz, hogy micsoda ember az a kurátor, hogy a familiát semmibe sem veszi; gyűlést soha néssz nem hív; minden csak egy „rólunk önkülünk“ megy. Magyarországon lakunk-e még vagy pedig Grönlandiában? Ki kell csapni a kurátorságból az ilyen embert!

Ámbár Lőrincz — (alelnöke a familiagyűléseknek) azonnal utasította a kurátort a gyűlés összehívására, holnaputánra, ápril 17-kére. *Tárgy*: folyó ügyek.

III.

Tekintetes Ámbár Lőrincz ur elnöklete alatt jelen voltak stb. stb.

Ugy van. A koresma-asztal végén legfelyül elnököl Ámbár Lőrincz; jobbján Talpárdi Gáspár a pusztá leggazdagabb embere, — egyszeresmind megvefőnök, ki csak a napokban rándult le Füzvarról birtokát megtekinteni. E mellett ül Mecseki, egy szelid tekintetű szöke nyulnak írt, nyakában aranylánczozal, melyről Ihárosi azt vallja, hogy az nem Mecsekié, hanem a feleségé. Mecsekiel szemben ül a halálos ellenség — és unokatestvér — Ihárosi. — Említettük már a két ur között dúló olthatatlan zűzet, mely azon gyuladt ki, hogy Dávid agyonlötötte a Mecseki agart. Olynemű cselekvény, melynek súlyát a körülmények enyhíthetik. Mert ha úgy áll a dolog a mint az egyetlen tanu — Ámbár Lőrincz, — talán az igazsághoz való elfogult ragaszkodásból, vagy talán a háboru megelőzésére finomul czélzott tapintatosságából előadja, t. i. hogy Dávid ur kopókkal vadászván, a rekettys közt nyulnak nézte, s tévedésből puffantotta le: akkor azt mondja rá Mecseki is velünk együtt: „Már az más. Ha a sógor az agart nyulnak nézi, abban nincs violencezia, sem személy- sem birtok-sértés; legfeljebb egy kis optikai csalódás.“ De mint-hogy Dávid ur jól tudja, hogy a „cselek-

mény“ ilyen magyarázattal kitöröltetnék ugyan a bünös cselekmények sorából, de egyszeresmind az ő neve is a vadász-almachból, ennél fogva később puskát fogni az egész világra, mintsem megengedhetővé tegye Lőrincz sógor föltevéséit. Ellenkezőleg, ő szándékosan lötte szét az agart, mivel az minden megbízás nélkül s csupa hivatalos tulbuzgóságából beleavatkozott a kopók dolgába, s szemeláttára elkezdte cziczikézni a felhajtott nyulat. Mit volt mit tennie, mint ártalmatlanná tenni a veszélyes ellenséget, s a csosztól egypár „szigmaringen — heckingén“ kíséretében beizenni Mecsekihez, hogy viselje gondját az agarának. — Ezen izenetet azonban — mint Lőrincz ur suttogja — a sógor már csak következetességből intézte, a mint a tévedés után egyszerre feltalálta magát, hogy micsoda szint adjon a dolognak. Nekünk azonban kötelességünk azt a magyarázatot fogadni el, a mit a bünös — magát terhelőleg nyújt, s ezzel a végzetes agár kísérteties árnya be van vezetve történetünk alakjai közé.

A hosszú-asztalnál az elnök közelében ülnek a familia érdemesebb tagjai, az „urak“, mert azok szemben a néppel itt is megteremnek; a nyughatatlan ujtók, kik egy-két gazdasági gép behozásával, s holmi homok-megkötési, erdőültetési, utjavítási elmélet hangoztatásával az ősi nyugalom szeretőinek sok aggodalmat okoznak titkon és nyilván. Az asztal első végét jobb felől a *mámög*, balfelől a *mineka* nagy kiterjedésű családok ellenzéki tagjai foglalják el. Ezek pedig — nem indián törzsek. Nem.

Ezt a nevet a csufolóldó Ihárosi ragasztotta a nyakukba. Nem is családok pedig, hanem pártok, melyek elveikben nem, csak jelszavaikban különböznek egymástól. Mindkettő gyanus szemmel nézi az uralkodó párt fészkelődéseit, csak-hogy a *mámög*-párt az uralkodó párthoz, atyafiság, érdekközösség, barátság s vagyon-egyformaság által sokképen levén kötelezve, nem meri ennek kezdeményeit nyiltan ostromolni, hanem csak a nyakravalló közül dörmögi: „Már megint!“ vagyis a pusztai patois szerént „*mámög*“. A *mineka*-párt már rögzötöbbs pecsovies; ez meg sem hallja az ujtók szavát, hanem minden indítványra kész az egyetlen felelettel télen ugy mint nyáron: „*minek a?*“ Innen az elnevezés.

Az asztal legvége és az ajtó közötti szűk téren állva csoportosul egy negyedik párt, a *kikőhúznyiaké*. Mert ezeknek minden indítványra, mely az asztal felső végén támad, egyetlen egy véleményük van: *ki kell húzni!* T. i. nem az indítványt a jegyzőkönyvből, hanem az indítványozót a szálából. Mely vélemény erőlyes kifejezése után az egész párt rendesen oda szokta hagyni a gyűlést hangos tüntetéssel.

Van még egy ötödik párt is, mely a nagy boglyakemence szék patkáján rajthúzlis jobblábát a patkára felhuzva s térden át összefogva figyel. Ha fésületlen haját, és a négy szelek által ápolt szakálát nézzük, azt hisszük, hogy ez a *kikőhúznyiaké* csontjából való csont; de ha deáknyelvtudományát, melyre sokat ad, családösszekötéseit, melyekre semmit sem ad, s tekintélyes birtokát, melytől még adót soha sem fizetett, tekintjük, ugy Csont Ábel urat hajlandók vagyunk az uri párthoz sorozni. Majd meglátjuk. — Egy vélemény-

nye van: mindenre *nem*-et mondani, a mit ugyan megtesznek a *mámögök* is, a *kikőhúznyiak* is, csak-hogy Ábel ur nemcsak mondja, hanem foganatosítja is a *nem*-et. Egy ábrándja van: királyt választani a Duna jégén; és egy foglalkozása: a méhészet, melytől adó nem jár. Egyszer össze akarták irkálni a méheit, de ő fogott egy marok herét és az adóvető urnak az inge gallérijába tömkölte, a mint ez a méhesben az asztralra hajolva töltögette ki a rubrikákat. Azóta felé sem mernek menni. — A tanácskozásba csak akkor szól bele, ha valami jó deák idézetnek épen nyílása akad.

— Tekintetes család! kezdé az elnök, a gyűlés ezuttal a rendes időn kívül tartatik meg, a miért elnézést kérek a kurátor ur részére, ki — kétségkivül saját fontos teendői által — akadályozva volt a meghívó széküldözésében.

— Publica privatis praeferenda, dörmögé Ábel ur. A közügy a magándolognál előbbvaló.

— Fölöslegesnek láttam a familiát farsztani — mondá Ihárosi ur, semmi előterjeszteni valóm nem lévén.

— Ha az urnak nem levén, lehetvén másnak! esendült bele Mecseki szava. Az urra nincs egyéb bizva, mint a kihirdetés. Ha ezt sem bírja az elvégezni, akkor mondjon le.

— Majd lemondok, mikor akarok, de nem az urnak.

— Az ur itt most szolgálja a familiának, s az urnak itt nincs szava.

— Több van, mint az urnak. Az én öregapám nem fakószéken szalajtották ám ide Girgáziából.

— No majd elszalajtták az unokáját. Mámög és Mineka uraimék kegyes megbotránkozásal csóváltgatják a fejüket. „Mámög, mámög! Minek a mámög?“ Pedig álnok a lelkük! Pénzen is megvennék az ilyen mulatságot, ha ingyen nem juthatnának hozzá.

— Azt hiszem — szól az elnök — hogy eltértünk a tanácskozás tárgyától. A tisztelt atyafi urak a magánkérdéseket tisztázák másutt, itt pedig tartásák szem előtt a tanácskozási tisztesség követelményeit.

— Sic! mond Csont Ábel ur. Hoc faciendum, illud non omittendum.

— Minthogy — folytatá az elnök — sem az elnöknek, sem a kurátornak nincsenek előterjesztései, felhívom a család tagjait indítványaik vagy intézkedést váró kérelmeik előadására.

(Folyt. követh.)

„Apró madarak hagyásával.“

(A „Természettudományi Közöny“-ből.)

Tudom, hogy az a czim, a melyet e sorok élére tettem, tekintettel a helyre, a melynek e sorokat szántam, paradoxonnak vagy legalább is bizarr ötletnek látszik. Igaz is, hogy minden ember inkább a szakácskönyvben, az étkezési lap hasábjain, mint egy a természetudomány szolgálatára rendelt közönyben keresne.

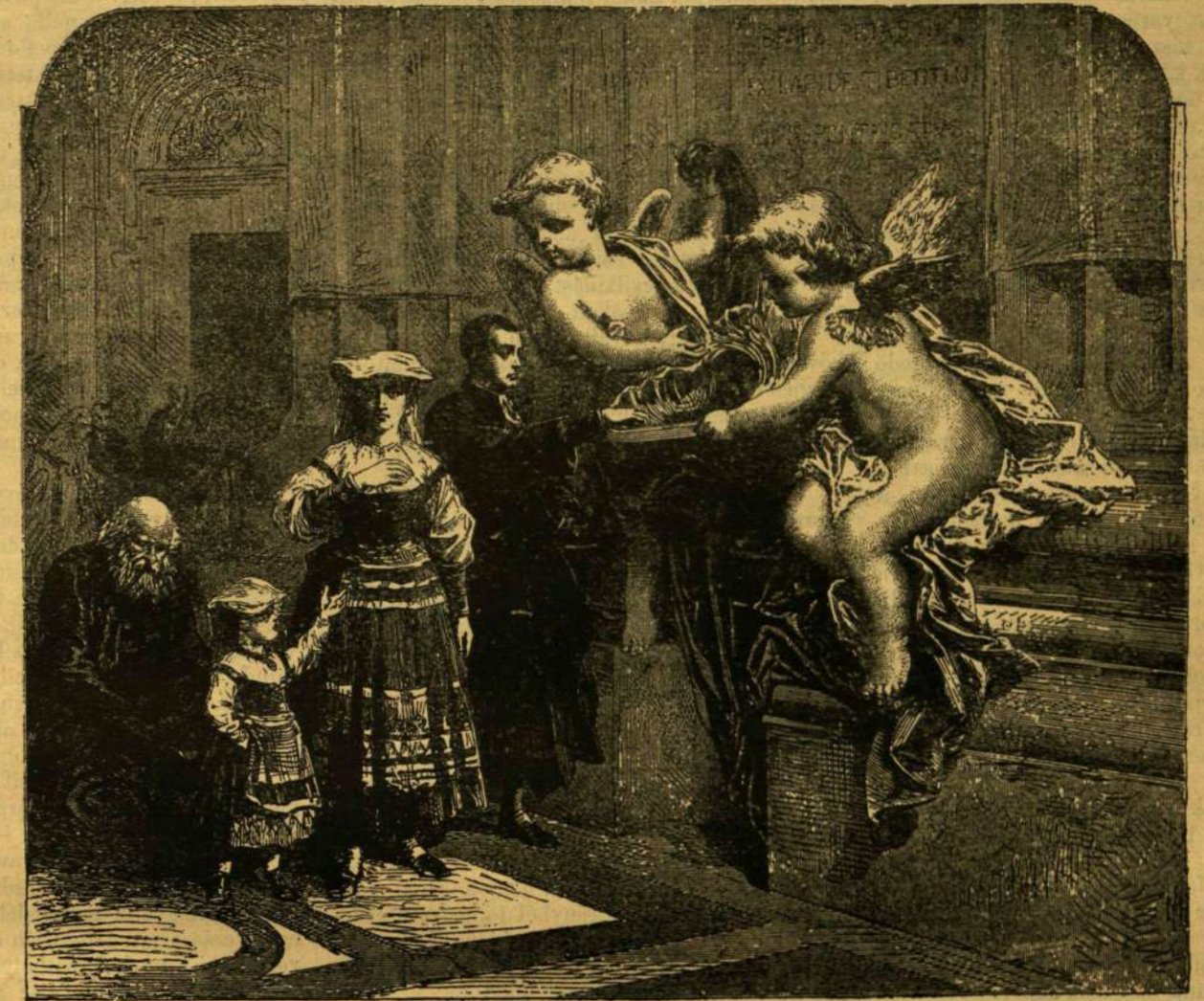
De valójában e czim kétféle szolgál. Egyfelől esiklandoztatja Brillant-Savarin híveinek inyét, másfelől kiszólitja a gondolkozást egy oly háztartás felett, a melyben az ember háztartása, sok felszeregeinél fogva csak mulandó, türt, gyarló állam egy nagy, örök, tökéletes állam közepett. Nos hát vegyük a dolognak egyik oldalát. A czimet valóban a vendéglők étkezési lapjairól szedtem. Sok éven át kizárólagosan csak németül volt az írva, a sörházak németes háztartásá-

TÖRÖK MENEKÜLŐK CSÓNAKRA SZÁLLÁSA BURGASZBAN.

„TEMERAIRE“ ANGOL HADIHAJÓ A DARDANELLÁKBAN: AZ ÁGYU TÜZELÉSRE KÉSZEN.

RÓMÁBÓL. — SZENTELTVIZTARTÓ A SZENT-PÉTER-TEPLOMÁBAN.

RÓMÁBÓL. — KILÁTÁS AZ AVENTIN-HEGYRŐL.

szolgáit s udvari személyzetét nagyjából olaszokkal cserélte föl, hogy az olasz bibornokok tetszését is megnyerje. Ropant költségű lakomákat adott s bőkezű vendégszeretettel igyekezett magát tetszővé tenni. S midőn a Szent-András templomában a vér nélküli áldozatot ő mutatván be ismét, a bibornoki kollegium 24 tagja az ő vezérére alatt vonult fel a Vatikánba, hogy a konklavéba zárkozzék: vajjon alaptalanul s öntetszelgéstől elvakítva hihette-e csak, — hogy mint megválasztott pápa fog onnan kijőni?

Azonban másképp történt. Mondják: a többször ismétlődő szavazások egyikénél csak egy szavazata hiányzott a többséghez. Ez azonban alig valószínű. Az eredmény Medici János bibornoknak adta a tiarát, a ki X. Leo név alatt ült a trónra s az alatta kitört reformáció és a Luther ellen folytatott nagy szellemi harc által lőn örökre nevezetessé.

Bakacs a vágyott és remélt tiara helyett tehát csak az új pápától a török elleni keresztshadra engedélyt adó bullával tért vissza hazá-

szláv despota, 820-ban Tamás szláv vezér, 886-ban az oroszok Askold és Air alatt, 914-ben Simeon a bulgárok királya, 1048-ban Tornicius lázadó Monomachos Mihály alatt, 1081-ben Alexius Comnenus (nagyénteken), 1204-ben a keresztetek (aprilis 12-én), 1261-ban Palaolog Mihály (július 25-én), 1396-ban Bajazet a ragyogó villám (az első török ostrom), 1402-ban ugyanaz, 1414-ban Bajazet fia Musa, 1422-ben II. Murad, Mohamed fia, 1453-ban május 29-én II. Mohamed Konstantinápoly elfoglalója s végre (ugyszólván) 1878-ban Nikolaj orosz nagyherceg.

A különbség Bécs és Páris közt. A közkiállítás alatt Párisban szó sem lesz ama lelketlen zsarolásokról és iszonyu árakról, melyek által Bécs haszonleső vendéglősei az ottani köztárlat idejében magukat hirhedeletté tették. Páris vendéglősei belátták, hogy az ily lelketlen üzérkedések egy kiállítás, tehát közvetve hazajök és nemzetök ügyének, mint saját érdeköknek egyaránt ártalmára lennének, miért is a szálloda-tulajdonosok közelebről gyűlést tartottak s elhatározták, illetőleg kötelezték magukat, hogy árjegyzékeiket csak igen kis mértékben fogják emelni, mert máskülönb: sok látogató csak

„zsarnok e palotája” romba dől, a zsarnokok diosége és trónja szintén semmivé leend. A görögök e verset most valóságos jójelatnak tekintik.

A legújabb párisi divat. Egy francia divatlap szerint a párisi divat legújabb czifraságát apró fűt rákok képezik, melyeket a ruhán és fejdísznek is viselnek. E rákokat Németországból hozatják, azután vízben megfőzik, mely sósavval van keverve. Miután megfőttek, a rákokat forró kemenczébe teszik, hogy belsejüket egészen kiszáritva, elveszíték rosz szagukat.

A pápák nemzetisége és életkora. A francia statisztikai társulat közlönye szerint az eddigi pápák közül 15 francia, 13 görög, 8 syriai, 6 német, 5 spanyol, 2 afrikai, 2 savoyard, 2 dalmata, egy-egy pedig angol, portugál, hollandi, svájci és kandiai volt. A többi pápa kivétel nélkül az olasz nemzetiséghez tartozott. 1523 óta csupán olasz bibornokok közül választottak pápát. IX. Pius már 1874-ben hosszabb ideig viselte a tiarát, mint akármelyik elődje közül, leszámítva XIII. Benze spanyol ellenpápát. Életkor tekintetében azonban a régebbi pápák közül sok multa fölül IX. Pius. Így XIII. Kelemen pápa 100 éves korában, XII. János közel 92 éves korában,

IX. PIUS HALÁLA. — „PAPA VERE MORTUUS EST.”

jába. De e kereszties had — vérengző paraszt-lázadásá fajult, mint történelmünk egyik legtesetebb lapjára feljegyezve van.

Egyveleg.

Hányszor ostromolták meg Konstantinápolyt. Konstantinápolyt, a görögök Antihusját (viruló leány) és a törökök Ummedünját (a mindenség anyja) a legutóbbi napokig harmincz ostrommal rémítette az ellenség. Ostromolták Krisztus születése előtt: 477-ben Pausanias, a plateai csata után; 410-ben Alcibiades, 347-ben Leo, Filop tábornoka. — Krisztus születése után: 197-ben Septimius Severus császár, 313-ban Maximus Caesar, 315-ben Nagy Konstantin, 616-ban a perza Chosroes, Heraklius alatt, 626-ban az előbbinek szövetségese az avarok vezére, 656-ban Moavia, Ali arab fejedelem tábornoka, 669-ben Tasid az előbbinek fia, 675-ben Sofia Ben Anf, Moavia vezére, 719-ben Mervan khalifa két fia, Anthemias császár alatt, 744-ben Szoliman, Abdul Melek khalifa fia, 764-ben Paganos a bulgárok királya, V. Konstantin alatt, 786-ban Harun al Rasid, IV. Leo alatt, 798-ban Abdul Melek az előbbi vezére, 811-ben Hrumus

kevés ideig maradt Párisban, mások meg végleg el is maradnának. Az áremelést is főleg oly vendégekkel szemben fogják érvényesíteni, a kik nem abban a vendéglőben fognak étkezni, a hol szállva vattak.

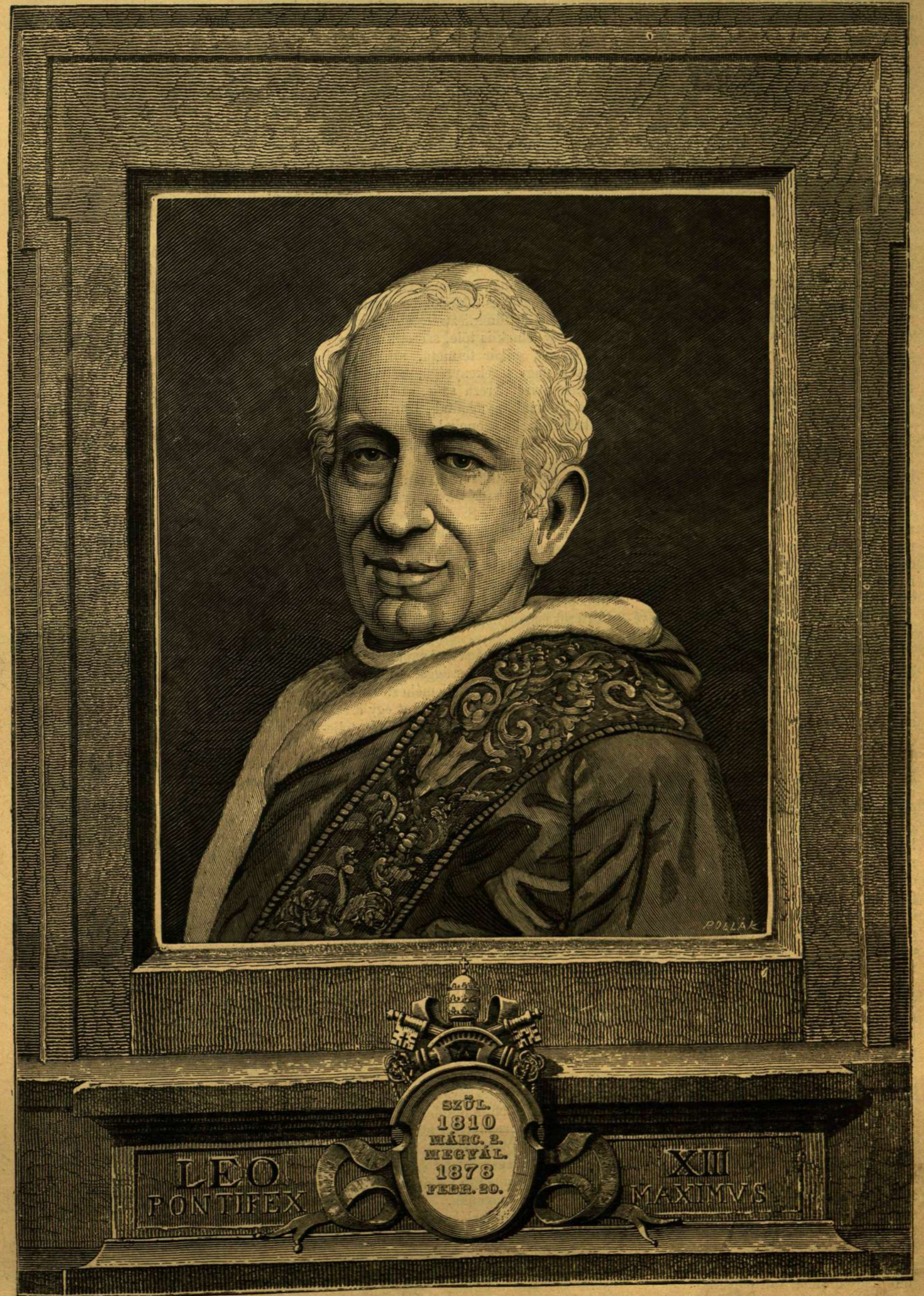
Miért nem bontották ki a próféta zászlóját? Annak, hogy a prófétaokat emlegettoblogóját a törökök a jelen háború alatt nem bontották ki, bár ezt a végpusztulással fenyegetett igazhit védelme nagyon is megkívánta volna, a „Norddeutsche Allgemeine Zeitung” szerint szerfőlött egyszerű oka van, t. i. az, hogy e zászló nincs többé a törökök birtokában. Azt beszélik, hogy azt egy olasz utazó rég ellopta oly ügyesen, hogy az illető mecset őreinek figyelmét e lopás teljesen kikerülte s a drága ereklyét most a turini muzeumban őrzik. Nagyon természetes, hogy ennek következtében a fanatikusabb ulemák és dervek az ottomán birodalmat ért minden veszedelmet ama kincs elveszésének tulajdonitnak.

Drinápoly régi szerája, melyet a törökök az oroszok bevonulása előtt légtje röpítettek, a görögök által az ottomán birodalom fennállásával van összeköttetésbe hozva. Soutzos Sándor, görög költő, midőn Drinápolyt néhány év előtt meglátogatta, a szeráj egyik régi falára néhány sort írt, melyekben ama hazafias reményét fejezte ki, hogy mikor a

III. Pál, VIII. Bonifác, XII. Ince és X. Kelemen pedig éltük 84—86-ik évében haltak meg.

A legnagyobb templomok. Azon gyászstzeni tiszteletek alkalmából, melyek pénteken a földgömb minden nagyobb katolikus egyházában tartattak az elhunyt pápáért, egy francia lap fölemlíti, melyek azon templomok, melyek legtöbb embert fogadhatnak magukba. E szerint a római Szt.-Péter templomba 54,000, a milánói domba 37,000, a római Szt.-Pál templomba 25,000, a párisi Notre-Dame egyháza 21,000, a pizai székesegyházba 13,000 ember fér. A konstantinápolyi Zsófia-mecset, mely azelőtt keresztény templom volt, 23 ezer embert fogadhatott be.

Az oroszok hadizsákmánya. A „Novoja Vremia” a következő kimutatást közli: Elfogatott 15 pása s 113,000 közkatona, tiszts s altiszt. Elfoglaltatott 606 különböző kaliberű ágyú, 9600 sátor s fakunyhó, 140,200 különböző angol szerkezetű puská. Ló 24,000 esett martaléknul. Az irreguláris csapatoktól elszedtek mintegy 200,000 puskát, jatagánt s pisztolyt, a cserkeszekből 30,000 dárdát s kindsalét. Azonkívül minden elfogott török katonánál átlagosan 70 töltény találtott, a rakodó tárákban zsákmányolt töltények száma 500 millióra tehető.

XIII. Leo pápa.

Emlultak azok az idők, mikor a vatikáni konklave választásától a félvilág sorsa függött, s minden bibornok szavazata súlyosan esett a sorsmérlegbe; mikor hatalmas pártok mérköztek az urnánál, melyből más név jö ki, mint a mi bele vetett, (a megválasztott pápa tudvalevőleg mindig újjal cseréli fel előbbi keresztnevét, családneve pedig elesik;) mikor fejedelmek, ha kellett kardjok markolatát szorítva lesték a választás menetét, s ha az érdekek ellen fordulni fenyegetőzött, kimondák vetojukat, mely egyik vagy másik jelölt elől elzárta a Szent Péter kulcsait. (Tudvalevőleg három, legkatholikusabb és legkeresztényebb fejedelem: az osztrák, a francia s a spanyol, bírták e hagyományos vetojogot.) S emultak az idők, mikor a konklave választottja, nem csak az összes kereszténység lelki atyja és hitbeli vezére, hanem — a szolgák szolgálja czim leple alatt — királyok királya is volt, és ha harci lovára felült, fejedelmek tartották kenyelvasát.

Ma egyszerűen a katolikus kereszténység legfőbb papját, a püspökök püspökét választják Rómában, a világ minden részéből összegyűlő bibornokok. S mégis Európa, — a katolikus és a nem katolikus Európa egyaránt — ha nem is lázas, kétségkívül élénk érdeklődéssel várta a skrutinium eredményét; oly érdeklődéssel, mely még a keleti bonyodalmak egye sűrű zivatarfelhői közt is utat bír törni magának, s néhány napig egyenlő kíváncsisággal kerestette a táviratok közt a hirt: bement-e Konstantinápolyba az orosz? s ki lett a pápa?

A leghosszabb utalkodású pápa nevével a legnagyobb változások emléke is van s marad örökre összekötte, melyeken a pápaság, világtörténelmi fejlődésében valaha átment, azóta, hogy a Heristalli Pipin és Nagy Károly ajándéka világi uralma alapját megvetette, melyet több mint ezer év múlva, napjainkban kelle elvesztenie. De e vesztés dacára, IX. Pius a nagyság és nemesség dicsfényében ragyog, s nevét tisztelet fogja környezni, érényeiért, mindig. S míg ő élt s benne a hagyományok, melyeket a pápait rónra léptek még magával hozott, ellenségei sem merték őt bukott fejedelemnek nevezni; csak ő maga s hívei neveztek a Vatikán foglyának. Utóda azonban, bárki legyen, hagyományok nélkül lép a pápai trónra, mely csak püspöki szék, s választandó irányától függ a pápaságnak az új viszonyok közötti alakulása s azzal életképesége is, a szerint a mint bölesen alkalmazkodik az új világrendhez s annak — tagadhatatlan előnyeit, mert épen szellemi tekintetben vannak ilyenek — fel tudja használni.

Ezért várta, nyomott légköre s a keleti kérdé lidércnyomása dacára is, érdeklődéssel egész Európa, hogy hangozzék — s kinek nevével fog hangozni? — a „Habemus papam“.

Nem soká kelle várni. Söt váratlanul hamar, mert már harmadik skrutiniumra el volt érve a megkívánt két harmad többség és a konklave, mely febr. 18-án zárott el, (régen befalazták, most csak lepecsételték egyetlen kijáratát,) már 20-dikán megnyitották és hangzék a szó: „Hirdetünk nagy örömet, van pápánk!“

A választott, mint a táviró még azon este széthordta a hirt egész Európára, Pecci bibornok, az eddigi kamerlengo, ki megválasztatása után XIII. Leo nevet vett föl s kit már IX. Pius életében legtöbb kilitással emlegettek utódjaként, mint feddhetlen életű, hivatalában szigorú és hajthatatlan, irodalmilag magas műveltségű, az egyházi és politikai tudományokban nagy jártasságu főpapot.

Pecci Joachim 1810-ben márczius 2-án született Caspino d'Anagninban, régi patricius családból. Bevégzvé tanulmányait a collegium romanumban, a nemesi származású klerikusok akadémiájába lépett, s tanulta a jogot és theológiát, s megmaradt az egyházi pályán, melynek most a legmagasabb polezára választott.

Egyik legkiválóbb tagja volt a bibornoki testületnek, nemcsak mert a kamerlengói méltóságot viselte, hanem jelleménél, képességénél, erélyénél és tett szolgálatainál fogva is. Modorában szelid és nyájas, de az adminisztrációban szigorú, úgy hogy félnek is tőle, szeretik is.

Magas, szikár termetű, athleta alak, mint a nagy tevékenységű, erélyes emberek többnyire. Arca szép, szellemes, vonásai finomak, nyugodtak. Hangja csengő és kellemes, ha szónokol. A magánéletben szeretetreméltó és szellemes, a nyilvánosság előtt komoly és méltóságtelejes. Ha főpapi díszbe öltözik, át van hatva hivatása magasztos voltától. S a mint megválasztatása után a Szent Péter templom loggiájából, három emeleti magasságból a népre először adta pápai áldását, csengő érczes hangja átrezegte a levegőt, s a mi templomban szokatlan, a hely szentsége s ünneplés komolysága sem tarthatta viszsza a sokaságot, hogy harsány éljenzésekbe ne törjön ki.

Ma még, pápasága első napjaiban, lehetetlen csak némi bizossággal is hozzá vetni követendő politikája jelleméhez. A bibornokok, ha pápáká lettek, mint egy ezredéves történelem bizonyítja, gyakran teljesen megváltoztak; s így, ha Pecci bibornok jelleméről, s előzményeiről többet tudnánk is, mint a mennyit tudunk: alig mondhatnók meg mit teend XIII. Leo pápa.

Pedig valóban keveset, s csak töredékesen tudunk róla. Csak apró adatok a a miket innen onnan összeszedhetünk.

Beneventói pápai delegátus korában kiirtotta a provinciából a rablókát, s hasonló erélyt fejtett ki Spoletóban és Perugiában, hol az a ritka eset állott be, hogy a börtönöknek nem akadt lakója. XVI. Gergely, kinek 1837 óta házi prelatusa volt, ki őt a signatura referendariusává nevezte ki, szolgálatait megjutalmazandó, 1843-ban damietiai érsekké tette, Brüsszelbe küldte nuntiusnak, hol Lipót belga király igen meg volt elégedve működésével. Három évig volt nuntius Belgiumban, midőn aztán Perugia érsekké preconizáltattott. Itt is, mint előbb is mindenütt, több bizonyítékát adta rendkívüli tehetségeinek, a mellett nagy jótékonyágot, megvesztegethetetlen igazságszeretetet és hajthatatlan szilárságot tanúsított; s általános tiszteletet vívott ki magának.

Gergely pápa halála után csak több évvel nevezte ki IX. Pius az 1853. decz. 9-én tartott konsistoriumban Peccit bibornokká, de Antonelli, kinek Pius pápasága alatt oly nagy befolyása volt, feltékeny-

ségből távol igyekezett őt tartani Rómától.

Az olasz kormány Perugiát is birtokába ejtven, elvette tőle az ottani semináriumot. Ekkor ő magához vette a semináristákat, érseki palotájába, s velök lakott, s vendégül látta őket asztalánál. Egyházmegyéje papjai számára megalapította a Szent Tamás akadémiát.

Két levele tette ez időben szélesebb körökben is ismeretessé. Mind kettőt Viktor Emanuel királyhoz intézé, egyiket a polgári házasság behozatál, másikat a szerzetes testületek elnyomása ellen. Merész hangjáért, 1862-ben az olasz kormány porbe is fogatta, mint izgatót az ország törvényei ellen, de fölmentett. Sokkal jobban tanulmányozta a politikát s Európa államjogi viszonyait, és erkölcsi s hitbeli szigora mellett is sokkal több tapintattal bír, hogysem magát a törvény egyenes megsértése által elítéltetésnek tette volna ki. Átalában, mindig modern szellemű — s a mennyire állásával összeférhető — felvilágosult lelkű embernek bizonyította magát.

IX. Pius, kinek mindig híve volt, csak Antonelli halála után hívhatta őt közvetlenül maga mellé; miután harminczkét évig volt perugiai érsek, 1877. szeptemb. 21-kén, az elhunyt De Angelis bibornok helyett kamerlengóvá nevezte ki. Átalában azt tartják, hogy ez állás alig fér össze a pápává választás esélyeivel. Ez alkalommal azonban e hit alaptalannak bizonyult, s Pius ebben is bölesen cselekedett, ha kedvezzenének csakugyan a pápai székre akart utat nyitni.

Pecci mint kamerlengo, jelleme egész erélyével lépett föl; s ezzel talán többet használt ügyének, bibornok társai szemében, mintha gyöngének és hajlékonynak mutatta volna magát. A nélkül, hogy az „intransigensek“ pártjához tartoznék, ő is s vele együtt értő társai is érezték, hogy szilárd kézre van szükség az egyház hajójának a sziklák és zátonyok közül kivezérésére.

Mikép érti XIII. Leo e föladatát, ki tudná még ma? Egy izben, már kamerlengo korában, mondják, úgy nyilatkozott, hogy ha pápa lenne, első dolga volna sétát tenni Róma utcáin, s megmutatni, hogy a pápa nem a vatikáni foglyó többé, s hogy a világi hatalom elvesztését nem tartja szerencsétlenségnek az egyházra s annak valódi érdekeire nézve. E szerint hiába alkalmazták volna rá, mint Anagni egyházmegye szülöttére, már tavál, mikor kamerlengóvá lón, a Dante szavait (Purgatorio XX. én. 86—90).

„Agnagniban lijomot kelni látok;
S helytartójában Krisztust foglyul ejtve;
Hogy éri arczát gúny, fejét vad átok,
Hogy itatják epébe' és ezetbe',
S míg latrok élinek: őt felkonozolják ott!“

Vajjon nem inkább, a Divina Commedia látnok-költőjének ama nagy eszméje valósul-e meg benne, hogy az egyház csak a lelkiekben legyen ország s a pápák végekép szakítsanak a világi uralmi törekvésekkel?

Amnyi bizonyosnak látszik, hogy XIII. Leo pápa önálló gondolkodású, szilárd akaratu s parancsolni tudó pápa lesz, s nem báb környezetében. S ez — a környezetet tekintve — mindesetre nyereség.

A pápaválasztó testület.

A mi a megyés püspök mellett a káptalan, az a pápa mellett a „sacrum collegium“, vagyis a bibornokok testülete, melynek tagjai három fokozatba oszlanak: a bibornok-püspököké, bibornok-áldozárokéba és a bibornok-szerpapokéba. A pápa után a katolikus egyházban e testület a legmagasabb méltóság és tekintély; tanácsát képezi a szent atyának, a mig az él, s ha meghalt, átveszi az egyház kormányzásának gondját azzal a kötelességgel, hogy mielőbb új pápát válaszson.

A „cardinalis“ (fő) nevezet előbb az előkelő egyházak viselték, majd átment ez azok kanonokjaira, mig végre V. Pius 1567-ben e név használatát a római egyház bibornoki karának tagjaira szorította.

A bibornokok eleinte saját egyházukban voltak kötelesek székelni, miért is hajdan a bibornokok közt csak azok voltak megyés püspökök, kiknek czime most „cardinales episcopi“. Az áldozár-bibornokok többnyire csak egyszerű áldozárok voltak, nem ugy, mint most, midőn csaknem mindannyian érsekek.

A bibornoki testület eredete fölmegy a legrégibb időkig, s már a III. században volt Kornel pápának tanácstestülete, presbyteriuma, melyből a kánoni jogtudósok szerint később a sacrum collegium alakult.

A három bibornoki osztály mindegyikének egy-egy feje van: caput ordinis. Ilyen jelenleg a püspök-bibornoki rendben a szent-áldozár-bibornokiban Schwarzenberg, a szerpap-bibornokiban Caterini. Püspök-bibornok az előtt hét volt, most hat van, áldozár-bibornok van ötven, bibornok-szerpap tizenegy. Így tehát a „sacrum collegium“ összesen hetven tagból áll.

Az első bibornoki rend korelnöke az egész szent collegiumnak idősbje (Decanus S. Collegii), ki az egész testületet képviseli. Nála teszik látogatásukat a követek, nála tisztelegnek az új bibornokok először, s ő hívja össze a pápa halála után a rendek fejeit első tanácskozásra. Rendesen az ostiai püspök szokott lenni, ki, minthogy a pápa fölszentelése, ha még püspök nem volna, az ő tisztjéhez tartozik, érseki palliummal bír. Utána a püspök bibornokok rendjében következnek a sz. collegium aldekánjai, a ki rendesen portói püspök.

Cardinalis-Vicariusnak nevezetik a bibornokok közül az, ki a pápát mint római püspököt a római egyházmegyében helyettesíti. Minden püspöki hatalmat a pápa helyett ő gyakorol Rómában. Helyettese, szintén a sz. collegiumból, Provicarius nevet visel.

Magnus poenitentiarius a bibornoki testületnek azon tagja, ki a pápa helyett a pápának fenntartott bünesetekben feloldozást ad. V. Pius rendelete mindig áldozár-bibornok és theologiai vagy kánonjogi tudor.

Nagy méltóság volt hajdan a római egyház korlátnok (Cancellarius ecclesiae). Sokszor hatalma és befolyása mindjárt a pápáé után következett. Tisztje volt a Rómába intézett kételekre és hitdolgáiban kérdésekre adott pápai feleleteket szokott alakba öntve az illető helyekre megküldeni. A 12. század óta Vice-Cancellarius végzi a teendőket, ki VIII. Bonifác rendelete szerint mindig bibornok. Czime mindig: Cardin. S. Laurentii in Damaso.

Nagy hatalma van, kivált midőn a pápa szék üres, a római sz. egyház kamarás-bibornokának (Card. Camerarius S. Rom. Ecclesiae), kit a sz. collegium kamarásától (Card. Camerarius S. Collegii) meg kell különböztetni, mert emez örökös méltóság és erre pápa nevez, azután sokkal terjedtebb hatalma van; emerre a bibornoki testület választ és pedig évenként. A román egyház bibornok kamarása (olaszul Camerlengo) sok tekintetben a hajdani római főszerpap (archi-diakonus) utódja. VII. Gergely pápa, ki II. Sándor alatt maga is archi-diakonus volt, két hivatalt alkotott a hajdani római főszerpapokéba: az archi-diakonatus és a kamaráságot. Később az archi-diakonatus elavult s tisztje másokra ment át, különösen a kamerlengóra.

A pápa halálával a római egyház kamarásának hatósága nagy mérvet ölt. Ő képviseli a szentszék világi hatalmát, mig a szellemi hatalmat a bibornoki collegium. A pápai testőrség fölött ilyenkor ő rendelkezik. Pénzt is verethet saját és a szentszék czimereiből kombinált jelvény

alatt. Ő ilyenkor elnöke a kormánynak, mely három bibornokból áll, kik minden harmadnap három-három váltakoznak méltóságbeli rang szerint, mindig egy-egy a három rendből egész addig, míg csak pápa nincs. Néha a kormányt a sz. collegium állandó választmányra bizza, melynek azonban elnöke mindig a kamerlengo.

A kamerlengói tisztet jelenleg Pecci bibornok viselte, ki most pápává választott.

I. Bibornok-püspökök.

1. — Amat, Lajos, di San Filippo Sorsó, (született Cagliariában 1796. jún. 21.); a bibornokságra emeltetett 1837-ben május 19-én; ostiai es velletri püspök; másod korelnöke a sz. collegiumnak, a Santa Maria Maggiore patriarchalis bazilikának főpapja.
2. — Morichini, Károly Lajos, (szül. Rómában, 1805. nov. 21.); bibornokká lett 1852. márczius 15-kén; albanai püspök.
3. — Di Pietro, Camill, (szül. Rómában 1806. jan. 10.); bibornokká lett 1856. június 16-ikán; portói es santa-rufinai püspök.
4. — Sacconi Károly, (szül. Montaltóban 1808. május 9.); palestrinai püspök; bibornoki kalapot nyert 1861. szept. 27.
5. — Guidi, Fülöp, Mária, domonkos-rendi szerzetből, (szül. Bolognában 1815. július 18.); frascatii püspök, bibornok lett 1863. márcz. 16-kán.
6. — Bilio, Lajos, (szül. Alessandriában 1826. márcz. 25.); sabinai püspök, bibornokká lett 1866. jún. 22.

II. Bibornok-áldozárok.

1. — Schwarzenberg, Fridrik János József Celestin, (született Bécsben 1809. ápril 6.); prágai érsek, az osztrák urak házának tagja, bibornoki kalapot nyert 1842. jan. 24.
2. — Caraffa di Traetto, Domonkos; (szül. Nápolyban, 1805. július 12.); beneventi érsek; bibornokká lett 1844. júl. 22.
3. — Asquini, Fabius Mária, (szül. Fagagnában 1802. aug. 14.); bibornokságra in petto előjegyezett 1844. jan. 22-ikén, kinevezetett 1845. ápril 22.
4. — Donnet, Ferencz Ágost Ferdinand, (szül. Bourg-Argentában 1795. nov. 16.); bordeauxi érsek, bibornoki kalapot nyert 1852. márcz. 15.
5. — Pecci, Joachim (szül. Carpinetóban 1810. márcz. 2.); perugiai érsek-püspök; bibornoki méltóságra emeltetett 1853. decz. 19.
6. — Antonucci, Antal Benő, (szül. Subiacoban 1798. szept. 17.); anconai érsek-püspök, umanai gróf-püspök, bibornokká lett 1858. márcz. 15.
7. — Panebianco, Antal Mária, a minorita-rendi szerzetből, (szül. Terranovában 1808. aug. 14.); bibornoki méltóságra emeltetett 1861. szept. 21.
8. — De Lucca, Antal, (szül. Brontében 1805. okt. 28.); bibornoki méltóságra emeltetett 1863. márcz. 16.
9. — Pitra, Ker. János, a Benedek rendű szerzetből, (szül. Chamforgesben 1812. aug. 30.); a római sz. egyház könyvtárnoka; bibornokká lett 1863. márcz. 16.
10. — De Bonnechosse, Henrik Gaston, (szül. Párisban 1800. máj. 30.); roueni érsek; bibornokká lett 1863. decz. 31.
11. Cullen, Pál, (szül. Dublinban 1803. ápril 27.); dublini érsek; bibornoki kalapot nyert 1866. jún. 22.
12. — Hohenlohe, Gusztáv Adolf, (szül. Rothenburgban 1823. febr. 26.); bibornokká lett 1866. jún. 22.
13. — Bonaparte, Lucian Lajos József Napoleon, (szül. Rómában 1828. nov. 15.); bibornokká lett 1868. márcz. 13.
14. — Ferrieri, Innocent, (szül. Fanóban 1810. szept. 14.); bibornoki kalapot nyert 1868. márcz. 13.
15. — Berardi, József, (szül. Ceccanóban, 1810. szept. 28.); bibornoki méltóságra emeltetett 1868. márcz. 18.
16. — Moreno, János Ignác, (szül. Guatemalában 1817. nov. 24.); toledói érsek; bibornokká lett 1868. márcz. 13.
17. — La Valletta, Rafael Monaco, (született Aquilában 1827. febr. 23.); bibornokká lett 1868. márcz. 13.
18. — Moraes Cardoso, Ignác, (szül. Mureiában 1811. decz. 20.); lisaboni patriárcha; bibornok lett 1873. decz. 22.
19. — Regnier, René Ferencz, (szül. Saint-Quentinben, 1807. jún. 1.); cambrai-i érsek, bibornoki méltóságot nyert 1873. decz. 22.
20. — Chigi, Flavius, (szül. Rómában, 1810. decz. 31.); myrai érsek in partibus infidelium, bibornokká lett 1873. decz. 22.
21. — Franchi, Sándor, (szül. Rómában 1819. jún. 25.); thesaloniquai érsek in partibus infidelium, bibornokká lett 1873. decz. 22.
22. — Guibert, József Hyppolit, (szül. Aixban 1802. decz. 13.); párisi érsek; bibornoki kalapot nyert 1873. decz. 22.
23. — Oreglia di Santo Stefano, Lajos, (szül. Bernben 1828. júl. 9.); damiettoi érsek in parti-

bus infidelium, bibornoki méltóságot nyert 1873. decz. 22.

24. — Simor, János, (szül. Sz. Fehérvárott, 1813. aug. 23.); esztergomi érsek; bibornoki méltóságra emeltetett 1873. decz. 22.
25. — Martinelli, Tamás, (szül. Luccában, 1827. febr. 3.); bibornokká lett 1873. decz. 22.
26. — Gianelli, Péter, (szül. Terniben 1807. ang. 11.); bibornoki méltóságra emeltetett 1875. márcz. 15.
27. — Ledochowski, Miczisláv, (szül. Gorkban 1822. okt. 29.); bibornokká lett 1875. márcz. 15.
28. — Mac-Closkey, János, (szül. Brooklynban, 1801. márcz. 20.); new-yorki érsek; bibornokká lett 1875. márcz. 15.
29. — Manning, Henrik Eduárd, (szül. Totteridgeben 1808. július 15.); westminsteri érsek; bibornoki kalapot nyert 1875. márcz. 15.
30. — Dechamps, Viktor Ágost Izidor, (szül. Melleben 1810. decz. 16.); malineszi érsek; bibornokká lett 1875. márcz. 15.
31. — Mattei, Roger Lajos Antici, (szül. Recanatiban 1811. márcz. 23.); in petto előjegyezett 1875. márcz. 15-én, kinevezetett 1875. szept. 17. decz. 27.); államtitkár; in petto előjegyezett 1875. márcz. 15-én, kinevezetett 1875. szept. 17.
32. — Simeoni János, (szül. Paglianóban 1816. decz. 27.); államtitkár; in petto előjegyezett 1875. márcz. 15-én, kinevezetett 1875. szept. 17.
33. — Brossais Saint Marc, Godefroy, (szül. Rennesben 1803. febr. 3.); rennesi érsek; bibornoki kalapot nyert 1875. szept. 17.
34. — D'Avanzo, Bertalan, (szül. Avellában 1711. júl. 3.); bibornokká lett 1876. ápr. 2.
35. — Franzelin, Ker. János, (szül. Altinóban 1810. jan. 15.); bibornokká lett 1876. ápr. 3.
36. — Bartolini, Domonkos, (szül. Rómában 1813. máj. 16.); bibornoki méltóságra kinevezetett 1875. márcz. 15.
37. — Benavides y Navarata, paulai Ferencz, (szül. Bazaban 1810. máj. 14.); indiai patriarcha, bibornoki kalapot nyert 1877. márcz. 12.
38. — Aguzzo, Ferencz, (szül. Nápolyban 1807. ápril 9.); capuai érsek; bibornokká lett 1877. márcz. 12.
39. — Garcia Gil, Emánuel, (szül. San-Salvatoreban 1802. márcz. 14.); saragossai érsek; bibornokká lett 1877. márcz. 12.
40. — Howard, Eduárd, (szül. Nottinghamban 1829. febr. 13.); bibornoki kalapot nyert. 1877. márcz. 12.
41. — Paga y Rico, (szül. Beneiamában 1811. decz. 20.); compostellai érsek, bibornokká lett 1877. márcz. 12.
42. — Caverot, Lajos Mária József Euseb, (szül. Joinvilleben 1806. máj. 26.); lyoni érsek; bibornokká lett 1877. márcz. 12.
43. — De Canossa, Lajos, (szül. Veronában 1809. ápr. 21.); veronai érsek; bibornoki méltóságra kinevezetett 1877. márcz. 12.
44. — Serafini, Lajos (szül. Maglianóban 1808. jún. 7.); viterbói püspök, bibornoki kalapot nyert 1877. márcz. 12.
45. — Mihalovics, József, (szül. Tordán 1814. jan. 16.); zágrábi érsek; bibornokká lett 1877. jún. 22.
46. — Kutschker, János, (szül. Wiasában 1810. ápr. 11.); bécsi érsek; bibornokká lett 1877. jún. 22.
47. — Parocchi, Lucido Mária, (szül. Manvában 1817. aug. 13.); bolonai érsek; bibornoki kalapot nyert 1877. jún. 22.
48. — Moretti, ravennai érsek, bibornok lett 1877. decz. 30.

III. Bibornok-diakonusok.

1. — Caterini, Prosper, (szül. Onanóban 1795. okt. 15.); bibornokká nevezetett 1853. márcz. 7.
2. — Mertel, Theodolphe (szül. Alumiérebán 1806. febr. 6.); bibornokká nevezetett 1858. márcz. 15.
3. — Consolini, Domonkos, (szül. Simagliában 1807. júl. 7.); bibornokká nevezetett 1866. jún. 22.
4. — Borromeo, Eduárd, (szül. Milanóban 1822. aug. 3.); a vatikáni patriarchalis bazilika főpapja; bibornokká lett 1868. márcz. 13.
5. — Randi, Lőrincz, (szül. Bagnacavalloban 1818. jún. 11.); in petto fontartva 1875. márcz. 15., kinevezetett 1875. szept. 17.
6. — Pacca Bertalan, (szül. Beneventóban 1817. febr. 25.); in petto fontartva 1875. márcz. 15. bibornokká nevezetett 1876. szept. 17.
7. — Nina, Lőrincz, (szül. Recanatiban 1812. máj. 12.); bibornokká nevezetett 1877. máj. 12.
8. — Sbaretti, Aeneas (szül. Spoletóban 1800. jan. 27.); bibornokká kinevezetett 1877. márcz. 12.
9. — De Falloux du Coudray Frigyes, (szül. Angersben 1815. aug. 15.); bibornokká lett 1877. márcz. 12.
10. — Pellegrini Antal, bibornokká lett 1877. decz. 30.

Van tehát 6 püspök bibornok, 48 áldozár bibornok és 10 diacon bibornok. — Összesen: 64.

menekülő Tóth megvasaltatta lovát, a kis-körei kores-máros, kinél elfogták, s báró Wewer hadnagy a 12-ik huszárezredből, ki elfogta. A huszárok oly hirtelen fogták az üldözéshez, hogy töltényt sem vittek magukkal, s üres karabélyt szegeztek Tóthra a kis-körei csárdában. A gylkos, midőn Wewer hadnagy elfogta, ittas állapotban volt. Meglátva Wewert három emberével az ablakon át, kiizent a kocsmárosnétól, hogy jöjjenek be. megadja magát. Midőn hr. Wewer hadnagy a gylkostól elvett töltényeket legényei közt kiosztotta, Wewertől azt kérdezte: „Mit csinál a töltényekkel.“ Ez hidegen azt felelte: „Kiosztom a legénység közt.“ Hát nem volt töltények? — kérde ámulatlan a gylkos. „Nem“ felelte a hadnagy. „Hej ha én ezt tudtam volna!“ kiáltott föl Tóth. Mint Jászberényből írják, Tóth a fogságban öngyilkossági kísérletet tett. Lámpájából a petróleumot akarta meginni, de rajta érték, s így az augmyis kétes kísérlet meghiúsult.

IX. Pius pápa örökösei. A pápa fitestvérei közül egy sem él. Egyik bátyjának fia Mastai Herkules gr. Milanóban él. Ennek két fia van, kik közül az egyik Sinigagliaiban tartózkodik, a másik a saint-cyri katonaiskola növendéke, s két leánya, ezek egyike apáca a Tor de Spechi kolostorban, a másik Fábri Márk parancsnoknak neje. E két unokaöccsén s két unokájának kívül Pius más örökösét nem hagy hátra.

A fegyverszünet csupa váratlan akadályok és nehézségek közt tart, s a figyelmet nem Drinápoly veszi igénybe, hol a török és orosz meghatalmazottak a béke végleges pontozatait szerkesztik, hanem Európa legkülönbözőbb pontjait: a Dardanellák, hová az angol hadihajók erőszakosan benyomultak; London, hol a parlament és a kormány a habozó politika hullámvetési közt keres révet, nemcsak a dardanellai hajóhadnak, hanem az intézkedések további horgonyvetésére is; Berlin, hol Bismarck mutatta be a birodalmi tanácsban a keleti kérdés szövevényes csomóját, melyet karddal is nehéz volna most átvágni, mert a német politika is védi az orosz érdekeket, de jóakarattal viseltek monarchiánk iránt is; és végre Bécs, hol a muzsika föltételeket sérelmesnek tartják, s hol Andrásy gróf folytatja a konferenciájára való meghívások írását Baden-Badenben, miután az előbbi meghívókról Bécs neve kitöröltetett. Közben a külügyminiszter thea-estélyeket ad, melyben a reichsráth tagjai keleti-csemegekben részesülnek, s megtudnak egyet-mást, a mit nyíltan nem mondanak el a diplomaták és miniszterek, kiknél tudvalegő a nyelv arra való, hogy hallgassanak vele. De a szemfüles bécsi újságírók a theas csészeből is olvasnak, s azon benyomást találják azokon, hogy a monarchia nem számíthat sikerekre, és szükséges kárpótlást keresni Boszniában és Hercegovinában. Anglia és Oroszország Konstantinápoly alól váltanak üzeneteket. Anglia azzal fenyegeti az oroszokat, hogy ha tovább mozdulnak, ő megszállja Konstantinápolyt és Gallipolit, Oroszország pedig visszafenyget, hogy ha az angol hadihajók vissza nem térnek, akkor ő szállja meg az egész Dardanella és Boszporus mellékét. A legújabb hírek szerint: az angol-orosz alkudozások a két fél Konstantinápoly előtti hatalomkifejtésének határait illetőleg ismét válságosak lettek. — A drinápolyi török-orosz alkudozásokat pedig az angol hajóhad megjelenése akadályozza, mert a török megbizottak macakcsokni kezdenek. Az oroszok többi közt azt is követelik, hogy a szervezendő Bulgáriát, melynek határait Konstantinápolytól csak néhány mérföldnyire húznák meg, minden mohamedán lakos elhagyja. Namyk pasa e szigorú pont enyhítését kérendő, a császárhoz megy Pétervárra.

Halálozások.

Szabadságharcunk egyik vitéz bajnoka: Bóbits János ezredes elhunyt e hó 13-án Diósgyőrön, 84 éves korában. Az egész környékben „Bóbits bácsi“ név alatt ismerték. Klappa tábornok pedig emlékirataiban a „rettenthetetlen Bóbits“ név alatt említi, a mire a szabadságharcban szerzett érdemeket. Bóbits eredetire horvát, s a 30-as években granatérosz kapitány volt, tízes és makacs természetű s Linczbén egy gyakorlati alkalmával őrnagyát leütötte a lórl, mert igazatlanul bánt vele. Mindkettőjöknek meggyült a baja, s a vakmerő kapitány csak kegyelem utján szabadult meg a sáncz-büntetéstől. Egyetlen leánya azonban apja miatti bánatában a Dunába ugrott s ott veszett. Bóbits Magyarországra került, s kezdetben lotterias volt Pesten, majd a vesései

vasuti állomáson kapott hivatalt, és tengődött, míg nem a magyar hadseregben századosi ranggal nyert alkalmazást. Először a ráczok ellen harcolt, aztán Isaszegnél, főképp pedig a szolnoki híd megvívásánál tüntette ki vitézségét, s ezredesi rangot kapott. Világos után fogságba jutott Aradon, később Aradmegeye bírtokosainál talált menedéket, míg végre 22 év előtt Diósgyőre ment, s azóta Spilka Zsigmond kincstári tisztartó gondoskodott a vén harcosról, kinek nyakas természetén a morzsoló idő sem változtatott semmit, s halálát is ez siettette, mert egyik este, a mint haza ment, a Szinva patakhoz jutott, de nem került, hogy átkelhesen rajta, hanem a téli időben neki gázolt, meghült, de minden ápolást visszautasított. Az öreg katona az utóbbi időben a királytól 300 frtot, az orsz. honvédségtől egyetlőtől pedig 120 frtot kapott évenként. Temetése e hó 15-én ment végbe Miskolcon.

MESZÁROS FERENCZ miniszteri tanácsos a közoktatásügyi miniszteriumban, meghalt 53 éves korában. Szakavatott, kötelességeiben buzgó tisztviselő hűnyel el benne, kinek elvesztését nemcsak családja gyászolja. A közoktatásügyi miniszteriumban azon osztály főnöke volt, mely az egyetem, műegyetem és a középtanodák szakkörébe vágó ügyeket kezeli. Meszáros már a helytartóságnál is foglalkozott a tanügy intézésével, s irt egy munkát is 1864-ben a magyarországi gymnáziumok történetéről. Utóbbi időben betegeskedett, s halála szélhűtés következtében történt. Temetése közrészvétel közt ment véghez, s megjelent a miniszterium tisztviselői közt Trefort is, továbbá az egyetemi tanárokkal Pauler, s ezen kívül a középiskolák tanárai.

ELEKES KÁROLYNAK, az erdélyi ref. egyház főjegyzőjének Gyulafehérváron történt halálát már röviden említettük. A derék férfi és jeles lelkész 65 éves korában hunyt el, hosszas betegeskedés után. Az erdélyi ref. egyház e kiváló fia számos tagu családót és rokonságot hagyott hátra, s gyászolja mindenké, a ki csak ismerté.

STAFFENBERGER ISTVÁN, a fővárosi munitcipális élet sok érdemű veteránja meghalt 82 éves korában. Ötvenkét évvel ezeltől megválasztották a „százás bizottság“-ba és azóta mindenkor fáradhatlan tevékenységet fejtett ki a városi ügyek körül. Ő pendítette meg a József fiárvaház alapítását, s annyit buzgólkodott az árvákért, hogy elnevezték az „árvák atyjá“-nak. A provisorium alatt többszörös fölszólítás daczára is vonakodott a kinevezett polgármesterekkel együtt működni. Midőn 1860-ban Rottenbiller lett a polgármester és Királyi Pál főjegyző, újul megkezdte tevékenységét. Erdemait a törvényhatósági közgyűlés 1876. aug. 21-én, városi képviselőségének 50 éves jubileuma alkalmából, méltó ovációval tüntette ki.

NAGY JÓZSEF, az ügyvédi kar egyik előkelő tagja meghalt Nagy-Várádon 78 éves korában. A régi jó világ tisztelőreméltó alakja volt, széles körű műveltséggel; otthonos a megyei zöld szaloknál, a bírói teremben, a modern ismeretekben, s a társas körökben.

DOMJÁN SAMUEL, a szabadságharcz érdemes bajnoka, 69 éves korában Nyiregyházaán, hol tizenöt év óta mint a takarékpénztár lelkiismeretes pénztárnoka működött. Domján 1848-ban 500 nemzetőrt vezetett Máramarosba, majd a Szaplonczy elnöklete alatt működött vészbírószá alelnöke lett. Aztán hat évet töltött Josefstadt börtönében, honnan 1856-ban szabadult ki, s haza ment Nyiregyházára, hol közrebecsülésben ösztül meg, és szilárd jellemű, „vas embernek“ nevezték. A régi gárda hí harczosa dől ki benne.

Elhunytak még: PETHI ÁDÁM, a marosvásárhelyi kir. tábla jeles bírja 62 éves korában. — BÁRÓ SZEGEDI-ENSCHE IMRE, aranykulcsos, 66 éves korában, N.-Kanizsán. — LOSONCZI LÁSZLÓ borsodmegyei származású földbirtokos 72 éves korában Budapesten. — BÁRÓ BRUCKENTHAL A. huszárkapitány Békés-Gyulán 41 éves korában. — SUVADA IGÁNCZ, szatmármegyei r. kath. nyugalmozott áldozár 69 éves korában Szinér-Váralján. — ORLAI GYULA, orvos növendék, derék képvisőnk Orlai Petrich Somának 23 éves fia, kinek halála annál mélyebb sebbel sújtja a szerető szülőket, mert fájdalomuk még nem is enyhülhetett tavaly eltemetett lányok után. Özv. NAVAY PÁLNE, szül. Gaál Konstanca 74 éves korában. — BALÁZSOVICH KÁLMÁNNE szül. Meszák Irma 21 éves korában Budapesten. — DÉVÁNY TÓTH GÁBOR tanárnak e hó 2-án és 5-én egymásután két kis lánya hunyt el: LONA és MARGIT.

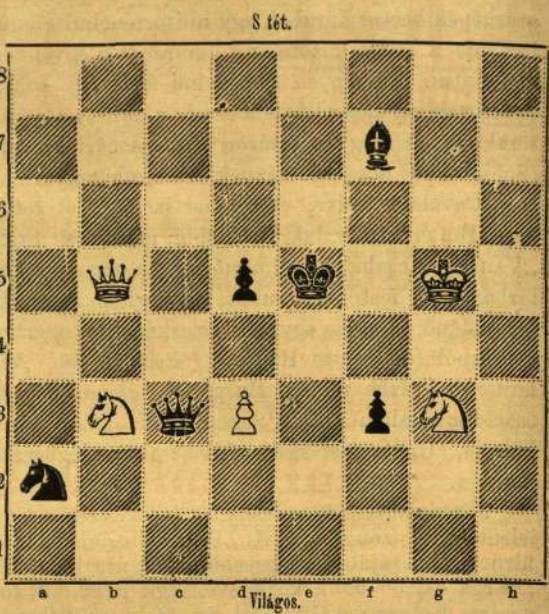
Szerkesztői mondanivaló.

Az éj óráiban. Közöltük, és ezime helyett található szerelmünk. **Üdvari apróságok...** Abból a körből, azt hiszik, érdekesebb dolgokat is lehetne kiszemelni. **A víziözön és az utolsó ítélet.** Minden tudományos alap nélkül, s mégis oly komoly képpel, ily fajta elfelgátlásokkal írni könnyű; de olyant találni nehéz a ki elhagyja, hogy lehet belőle okluni. **Gyarlóságok.** Népdal (Árványahaj díszíti a kalapom!) — A kis leány (Nagy karácsony éjszakáján...) **I. F.** Mind az anyagi vigasság, mind a nép politikája, — sajnos — a hasznavehetetlenek sorsára jutottak. Már t. i. az őn, ily című verset.

Kritikán alól. Hozzá (Oh ne nézz rám...) — Hymnus, Egy reggel a kárpátokon. Szülő földem. — Két szerelmes pár. — Mit ér...

SAKKJÁTÉK.

951-dik számú feladvány Hubert F.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

A 946. számú feladvány megfejtése. (Obermann J.-től.)

Megfejtés.	
Világos.	Sötét.
1. Bc3-f3	g4-f3.
2. Hd1-f2	F t. sz.
3. Hf2-e4	f3-t sz.
4. H mattot ad.	
(a)	
1. Hg2-f3	Fg2-f3.
2. Hd1-e3	F t. sz.
3. Hc3-e2	d5-t sz.
4. H mattot ad.	

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. Gelsen: Glesinger Zsigmond. Sárospatakon: Gérecz Károly. Miskolcon: Hartmann testvérek. Budapesten: K. J. és F. H. Kolosvárt: Csipkés Árpád. Kolozsmonostoron: Brauner Gyula. Egerben: Tilkovszky Fridolin. Sarkadon: Nuszkek és Márki. Bécsben: Bláthy Otto. Budapesten: Petrich Károly. Kis-Várán: Váczy István. A pesti sakk-kör.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

1878. évi folyamára folyóvált el lehet fizetni (Budapest. egyetem-utca 4. sz. a. levél-hírlapkiadó-hivatalunkban) a következő föltételek mellett: **A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok** 6 frt. **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a Háború-Kronikával együtt** 7 frt. **Csupán a Vasárnapi Ujság** 4 frt. **A Vasárnapi Ujság a Háború-Kronikával együtt** 5 frt.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok előfizetőinek külön mellékletül önálló fizetésben adjuk a keleti háború folyamának rövidre vont történetét, 3 lrvre terjedő fizetésben. **A Háború-Kronika** című képes mellékletünk, az eddigi terjedelmében, szintén hetenként egy íven s képekkel fog megjelenni, előfizetőink megvárta 50 kr., félve 1 frt. egész évre 2 frt. pótdíj mellett kaphatják meg. E melléklet minden előfizetőnk arra az időre rendelheti meg, a melyre a följupra beküldött előfizetése szól. T. előfizetőinket fölkerjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a Háború-Kronika megrendelésénél **czimzalagzatközlő** egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklámációt és egyéb a számküldésre vonatkozó közléstényeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

HETI-NAPTÁR. Febr. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög orosz	izraelita
24 V F Mátyás	F Hatvanadv.	12 A Hetvened.	21 Lévi
25 H Valburga	Gotthárd	13 Martinian	22
26 K Sándor Győző	Sándor püspök	14 Aexentius	23 Z. t. sz.
27 S Leánder	Leánder	15 Páml	24
28 C Roman	Roman	16 Onezim	25 Mathez-
1 P Albin püspök	Albin	17 Elek Tódor	26 Mathuz-
2 S Simplicius	Simplicius	18 Leo püspök	27. S. Sek.

Hold változásai. ● Újhold 4-én 4 óra 34 perczkor reggel.

Tartalom: A pápa temetése (képpel). — Nem ebreddsz fel Polonia? — Pasztai találkozás (folyt.). — „Apró madarak hagyományai.“ — Dr. Jordán előadása a Szigfrid-mondánál. — Bakacs Tamás római utja. — Egyvezel. — **Melléklet:** XIII. Leo pápa (arckép.). — A pápaválasztó testület. — Képek Rómából (kétféppel). — Török menekülők (képpel). — Angol hajók a Dardanellákban. — Irodalom és művészet. — Közlöttétek, egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti-naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 2. sz.)

Egy halmozott használt petti sor, vagy annak helye egyszerűen igazított. 15 krajczár; többesétől igazított 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igazítás után 30 kr.

H I R D E T É S E K.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket aligad Bécsben: Hanss-stein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosso R. Sellenstrasse Nr. 2. Oppekk A. Wallzelle Nr. 22.

Semmi sem jobb a haj növényének

Rezeda-göndörítő-pomádé

hullámos alakot

POLT KÁROLY

Föraktár: Budapest egyedül **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész-urnál, király-utca 7. sz. a »Szent lélekhez.« 2609—10.

Figyelmeztetés és felvilágo. itásul!

Winkelmayr-jéle

bojtorjángyökér-esszenozia;

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi ítetés kiadásában Budapesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtáránál kapható:

Magyar KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intenzív) kertgazdászati foglalatja, utmutató kalauz a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, mangemesítés, honosítás és virágos kert hasznónali mivélésére.

A kertészet minden rendű ügybarátjának, legkivált pedig kisebb földbirtokosok használatára.

Irta **FARKAS MIHÁLY.**

(Számos a szöveg közé nyomott metszetekkel.)

Ára füve 2 frt o. é.

Szerző jelen művében éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel hazánk társadalmi gy mint éghajlái viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól föllogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen s honi kertészkedő közönség figyelmét méltán kideremeli.

Braun Móricz lábbell-gyárában **Budaepsten,** augusztus 11. bazár 44-ik helyében kaphatók jól és olcsón: Női háci cipők nemezből. 80 kr. Női füzes topán borból lakorral dupla talppal. 1 frt 2.60 Női czuzna topán erős bőr vagy fin. brinélből szőszegétt dupla talppal magas sarokkal lakorral. 1 frt 2.80 Női szőcsipők finom chagrinnéből lak-orrál. 1 frt 3.20 Uri topán erős vizeszőr bőr vagy finom chagrinnéből erős dupla talp. 1 frt 3.50 Uri szőcsipők finom chagrinnéből lak-orrál. 1 frt 3.20 Uri topán erős vizeszőr bőr vagy finom chagrinnéből erős dupla talp. 1 frt 3.40 Lány topán erős bőr vagy finom brinélből dupla talppal lak-orrál. 1 frt 2 Gyermek topán minden lábbos. 50 kr 1.80 Vidéki megrendelésre az ár bekládása vagy postautánvétellel pontosan esküszötteknek. 4233-5

Francia hajfestő-szer. (Chromatique Parisien.)

Ezen, Párisban és Franciaország egyéb városaiban több év óta a legjobb sikerrel alkalmazott hajfestő-szer, mely minden eddig e célra használt porokat, kenőcsöket és folyadékokat kényelmes és biztos alkalmazása által, valamint gyors a megjelő eredményével — mely 10—15 perc alatt bekövetkezik — messze följelmutja; mindenké által könnyűséggel és az egészségre káros hatás nélkül használatot, melyly a haj fekete, barna, vagy sz' ke színre tetésze szerint megfesthetik. — Ara egy doboznak használati utasítását együtt 2 frt.

Budapesten a magyarországi föraktárban TÖRÖK JÓZSEF gyögytárban, király utca 7-ik szám alatt. 4272

Dr. Pattison

köszvény - gyapotja

csúsz és köszvény

Mattoni

BUDAI király-keserűvize

a bel- és külföldi legelső orvosi tekintélyektől meggröztött székrekedés, s minden ebből származó betegségek ellen, még hosszabb használatnál is minden káros utókövetkezmény nélkül, a legmelegebben ajánlatik.

Mattoni és Wille, cs. k. osztr. udv. szállítók, tulajdonosai az egyesült 6 budai király-keserűforrásnak: **Deák-forrás, Hunyadi Mátyás forrás, Heinrich-forrás, Hildegard-forrás, Szechenyi-forrás, István-forrás.**

Gyógy-utasítások és rőpiratok ingyen:

Budapest, Dorottya-utca 6.

Raktárak Budapesten: 4312

Brázy Kálmán IV. múzeum-körút 24. Szevaler Ferencz, IV. Márin-Valéria-utca 1. Beck Mikly, IV. Sebestyén-tér, Diviaczky János, VII. kerepesi ut 17. Dancser József V. egy-korona-utca. Edesaktyi Lajos, V. Erzsébet-tér 1. Eisler Ede, I. Tabán Fethel György, VIII. sarge-utca 1. Grassl K. J. V. nádor-utca és fott sarkán. Hoffmann József, V. Akadémia-utca. Ha tancze testvérek, VII. király-utca 10. Hámi M. VII. kerepesi ut 22. Iványi Mihály I. Tabán. Kriech Antal IV. álto-utca Keller Antal VII. ki ály-utca 19. Kopp János VII. kerepesi ut. Messik testvérek, VII. király-utca. Moznik L. IV. Deák-utca 12. Mészáros J. V. nádor-utca és fott sarkán. Mészáros Miklós, V. nádor-utca. O. Odor Mór, IV. bal-tér Pataky és Waldier, IV. havranyi utca-utca 12. Mészáros J. V. nádor-utca és fott sarkán. Raduczy és Bányay, I. Pexbanm Sándor utca VII. király-utca. Rózsa Károly, VI. sarkán. Szilber Antal VII. Károly-körút 1. Stern és Schmidt, IV. Károly-körút 2. Schiefelr Nándor, VII. alsó erdősor 5. Thiry Lajos, VII. kerepesi ut. Tyrnauer György, IV. mélyre-utca. Vo I. Károly, VII. kerepesi ut. Vidofalvy J. F. VII. Wesselyényi-utca 17. Wagner András, V. Árpád-utca 1. Zeisel Ignác, VII. király-utca 5. Zubeck és Báthory, IV. egyetem-tér 3.

English Reading-Book.

(Angol olvasókönyv.)

Iskolai és magánhasználatra.

Adomák, történeti és egyéb elbeszélések gyűjteménye, költemények, továbbá Anglia történetének rövid vázlata, az összes angol királyok lezarmaztatási táblázatával. Magyarazó szavakkal és kérdésekkel.

Összeállította **RANSBOURGH ZSIGMOND.**

Ára füve 1 frt 60 kr.

Csász. kir. szabadalommal és porosz királyi miniszt. jóváhagyással.

Dr. BORCHARDT illatos növény-szappana, a test-
lőr szepitására és jobbítására, elismert hatékony-
ságu minden bőrküteseknél, eredeti csomagocskák-
ban bepecsételve 42 kr.
Dr. KOCH növényzokorkái, elismert jelességű há-
ziszser hűtés, rekedtség, nyálkásodás és torokcarco-
lásnál, stb. 70 és 35 kros dobozokban.
Dr. BÉRINGER fü-gyökér-hajolaja, a haj és
szőkeáll sűrítésére és fenntartására, 1 palack ára 1 frt.
Dr. BÉRINGER növényi hajfestőszere, valódián
fest fekete, barna és szőke színré; teljesen felsze-
relve keffével és csészével 5 frt.
Dr. LINDES tanár növényi rudacs-kenőse, a haj
fényét és ruganyosságát fokozza és egyszerűsind
az oldalhaj összetartására is alkalmas; eredeti da-
rakokban 50 kr.
Dr. HARTUNG china héj-olaja, a haj növesztése
és szepítésére, pecsételt és pohárban bélyegzett üve-
gekben ára 85 kr.

Dr. SUIN de BOUEMARD zamatos fogszappana,
a fogak és a foghús épen tartására és tisztítására a
legáltalánosabb és legbiztosabb szer; 1/2 és 1/4 cso-
magocskákban 70 és 35 kr-vel.
Balsamos olajbogyó-szappan, a bőr finomsága és
puhaságára életető és tartós befolyása által tünik ki,
35 kros csomagokban.
Dr. BÉRINGER zamatos koronaszere, értékes
illat- és mosóvíz, mely az életszerveket erősíti és
üdíti; eredeti palackokban 1 frt 25 kr és 75 kr-vel.
LEDER TESTVÉREK balsamos földi-olaj-
szappana, darabja 25 kr. 4 darab 1 csomagban 80
kr. Különösen családoknak ajánlható.
Dr. HARTUNG növény-kenőse, a hajnövesztés felköl-
tésére és felfrissítésére, bepecsételt és üvegekben
bélyegzett téglékben 85 kr-vel.
Gyógyseres BENZOE-szappan, legfinomabb mos-
dószappan, ugyanazon eredménnyel bir mint a
Benzoe-tinctura; ára csomagként 40 kr.

Valamennyi fentebb elősorolt szab. czikk valót
kapható:
PESTEN: Török József, gyógyszer. a sz. lélekhez; **Jesovits M.**, gyógyszer. a magy. királyhoz; **Scholz**
János, városi gyógyszer. a Kis K. gyógyszer. a Kigyóhoz; **Satupa G.**, gyógyszer. a széna-téren; **Wlassik Ed.**,
gyógyszer. Továbbá **BUDÁN: az ude. gyógyszerárban**, és **Ruth P.** gyógyszer. Tabánban. **Ó-BUDÁN: Bakasi A.**
gyógyszer. és **Prochaska J.** kereskedésben.

Alsó-Kubin: Schlesinger Simon.	Strausz D. Mergay G. A. gysz.	Nagy-Váradi: Jankó J., Peritz L.	Szeged: Bauer József, gyógyszer.
Arad: Elias Armin, Goldstein H.	Wandraschek K. gyógyszer.	Német-Bogdán: Erayér Ad.	Mékk Gy. Barossy Károly gysz.
Rosnyay M. gyógyszer.	Keskenet: Molnár János gysz.	Nyiregyháza: Pavlovitz, Em.	Sz. Údvartely: Nagy-Sólym osi
Baja: Kleenacs és Babocs.	Kémárk: Scherfel Kornél gysz.	Nyitra: Kovács J. gysz. Tombor	Kövecz János András, gysz.
Balassa-Gyarmath: Havas	Koniarom: Belloni A.	Kornél gyógyszer.	Székefehérvár: Karl József
Gyula, gyógyszer.	Léva: Bolemann E. gyógyszer.	Pancsova: Subbóts S. A.	Braun J. gyógyszer., Diebilla Gy.
Hatfalu: Toperczer Alb. Th. gysz.	Lippa: Csordás Sándor.	Pápa: Bernáth József.	gyógysz. Reimann Da id
Bereyó-Ujfalu: Vas Jenő. gysz.	Magy. Fehértéplom: Peigl F.	A. F. Bauer János és társa.	Szepsz-Szombat: Hensch E.
Brezonbánya: Zornlaib G. örö-	Magy. Bradács: Grigar F.	Putnok: Fekete F. gyógyszer.	Gréb János, gyógyszer.
kösel gyógyszer.	Losoncz: Plichta Lajos gysz.	Rima-Szombat: Simko F.	Szepsz-Váralja: Steller Nánd.
Csáktornya: Kárász A.	Lőcsé: Klein Sándor.	Rozsnyó: Feymann A.	Szigeth-Tyrnauer György.
Csernovitz: Schirch J. Goll-	Lugos: Schiessler Ant. fia.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Szoboszló: Sik László.
chovics J. gyógyszerésze.	Magy. Fehértéplom: Peigl F.	M. Vissárhely: Fogarasy J.	Szombathely: Piliák F. gysz.
Debrecen: Csanak J., Garbly	Magyar-Óvár: Czéh S.	M. Vissárhely: Fogarasy J.	Szinyér-Váralja: Weisz M.
F. Berghofer István, dr. Roth-	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Temesvár: Jahner K. M. gysz.
schneck E. gyógyszer.	Miskolc: Pastiner F., Mahr F.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Emmer F., Tarcay István J.
Eger: Pillér József.	Munkács: Horvitz S.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	gyász. Fyákiss J., Pap J. gysz.
Esztergom: Radolf M. F.	Nadvarna: Dziembowski gysz.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Transek: Gross Zsigm.
Eszék: Dienes J. C. gyógyszer.	Nagy-Bánya: Haracek József	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Ungvár: Krausz Adolf.
Fászet: Hirsch David.	Nagy-Bécskerék: Weisz Armin	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Uj-Bécs: Weltscha Lt. ó.
Földvár: Nádhera Pál.	Nagy-Kálló: Mandl Salomon.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Uj-Vidék: Stefanovits Lt. Koda
Gölnicz: Fischer K. E.	Nagy-Kanizsa: Rosenfeld Ad.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	D. Fuchs Ignác és fia.
Gyöngyös: Vozary T. gyógyszer.	Nagy-Károly: Schöberl K.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Uj-Vidék: Keller Emil gy. z.
Mertis F. gyógyszer.	Nagy-Kikinda: Neuhold K. gy.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Váramo: Gal A. gyógyszer.
Győr: Némethy P. gyógyszerész.	Nagy-Mihály: Albrecht Edé.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Vasgyörgy: Fuchs J., Mo.loványi
Gyula: Ócél István gyógyszer.	Nagy-Röce: Nandrássy M.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	A. gyógyszer.
H.-Böszörmény: Lányi M. gysz.	Nagy-Szeben: Stengel Sam.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Veszprém: Guthardt Tódor.
Igló: Halls János gyógyszerész.	Nagy-Szombat: Henkel K. F.	Marosvásárhely: Fogarasy J.	Zala-Egeresze: Isó Fer. gysz.
Ipolyvásár: Winer Sándor.		Marosvásárhely: Fogarasy J.	Zenta: Waltz testvérek.
Kalocsa: Horváth K. gyógyszer.		Marosvásárhely: Fogarasy J.	Zombor: Popics J., Falcione
Kaposvár: Laipcsig Gy.		Marosvásárhely: Fogarasy J.	Gustáv.
Kassa: Eschwig és fia, Quira-		Marosvásárhely: Fogarasy J.	Zolyom: Stech Lajos, gyógyszer.
feld Károly, Münster Gyula,		Marosvásárhely: Fogarasy J.	

Óvás! Övjük a t. közönséget, többféle, névszerint a Dr. Suin de Bouemard fogpasztája s Dr.
Borchardt illatos növényzappanjának Dr. Borchardt fia megnevezése általi hamisításai-
tól. Ezeknek több hamisítója és eladója máris érzékeny pénzbírságra lett a törvényesség által elítélve.

Raymond és Társa, mű-vegyészek, illatszere-gyárnokok és cs. k. szab. tulajdonosok, Berlinben.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent s minden könyvkereskedésben kapható:

Ügyrend

az
árvaszékek részére.

Ára füzve 25 kr.

English-Hungarian Dictionary.

Angol-Magyar szótár.

Irta
BIZONFY FERENCZ.

32 nagy 8-rétű iv. Ára füzve 4 frt.

Vényminta-tár

a magyar gyógyszerkönyvhez.

Pharmakologiai alapon
összeállította
Dr. SZEREMLEY MIHÁLY.

Ára vászonba kötve 2 frt 60 kr.

Érintkezés az emberekkel.

Irta
B. KNIGGE ADOLF.

A tizenötödik javított kiadás után
NAGY ISTVÁN.

Két kötet.
A két rész egy csinos vászonkötetbe kötve 1 frt 80 kr.

Raktárunkban az árucikknek nagy mennyiségre halmozódván, minél fogva annak egy tekintélyes részét valóban jó minőségű

női divatkelmeket

és
divatos női öltönyöket 25, 50 és 75%-kal
áron alól leszállítva

végeladjuk.

4299 Mély tisztelettel
KELLER és ZSITVAY.
Budapest,
szervitátor, szerviták épületében.

Figyelemre méltó!

Tisztelegés, tetemes és könnyű u ellékö-
vedelemre tehetnek szert a vidéken kalma-
zásban levő személyek érték-papírjain elhe-
lyezése által. Tudakozásokra válaszol az

Osztárk magyar bank intézet,

Braun József, Budapest Gizella-tér 5. sz.

1864-ki sorsjegyek!

Igervényi Főnyeremény frt 200,000

és bélyeg. Huzása már márcz. 1-én!

Részletre 20 hónapon át 8 frt o. é.

Lóry J.

bank- és váltó-üzlete, Budapest, Hatvani-utca, az újjá-
utca átellenében. 4336

A FRANKLIN-TÁRSULAT
magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.)
megjelent és minden könyvkereskedésben kapható

A gyümölcsfatenyésztés

cserep- és faedényekben

és az így s a szabadföldben nevelt törpefák okserző,
vagyis növényéleti alapon nyugvó metszése.

Az angol, francia s német kertészeti irodalomban
és irányban megjelent szakmunkák felhasználása
mellett

írta
KODOLÁNYI ANTAL.
27 fametszvényvel.

3 éves cserépben nevelt ősi barack-fák 12 gyümölcscsel (Bivers).
Ára 50 kr. o. é.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre ... 42 frt, fél évre ... 21 frt, 6 hónapra ... 25 frt, 3 hónapra ... 12 frt, 1 hónapra ... 4 frt. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre ... 8 frt, fél évre ... 4 frt, 6 hónapra ... 5 frt, 3 hónapra ... 2 frt, 1 hónapra ... 1 frt. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre ... 6 frt, fél évre ... 3 frt, 6 hónapra ... 4 frt, 3 hónapra ... 2 frt, 1 hónapra ... 1 frt.

9-dik szám. 1878. BUDAPEST, MÁRCZIUS 3. XXV. évfolyam.

SÁMI LAJOS.

1843-1878.

CSAK egy éve múlt, hogy mély megille-
tődéssel kelle jelentenünk e helyen
a „Vasárnapi Ujság“ egy jeles mun-
katársának, Dömötör Jánosnak szomorú
elhunytát, kit egy szépen kezdett, nem
közönséges jövővel bíztató pálya elején,
férifikora virágjában kellett elvesztenünk,
eltemetvén vele annyi szép reményt,
adott élete rövid, de eredményekben már
is sikeres pályáján.

A mit akkor, e megdöbbentő gyász-
eset fölött elfogult kebbel papírra tettünk,
leirhatnók most újra, — mert ime ismét
egy ifju férfit, az irodalomnak egy tevé-
keny, szorgalomra csaknem páratlan derék
munkását, lapunknak régi, buzgó dolgo-
zótársát kell megsiratnunk, kit az együt-
tes célra törekvés lelkesítő érzetén kívül,
szintén az őszinte barátság köteléke is
fűzött hozzánk, a kinek törhetetlen mun-
kaerejénél, szenvedélyvel gyűjtögetett
szakismereteinél, fáradhatatlan tevékeny-
ségénél csak szerénysége volt nagyobb, s
azon a pályán, a melyen megindult, ifju
kora daczára már az uttörők sorába emel-
kedett hazánkban, ugy hogy tudomány-
szomjához, vas szorgalmához és tevékeny
szelleméhez bizvást köthettük azt a re-
ményt, hogy ama kevesek sorában, a kik
az általános miveltéssel mellett egy speczia-
lis tudományok miveltésének lelkesedés-
sel tudták szentelni erejüket, a legjeleseb-
bek között fogjuk emlegetni nevét.

Lapunk figyelmes olvasója a „Vasár-
napi Ujság“ 1867 óta megjelent számai
között keveset fog találni olyat, melyben
ne találkozott volna Sámí Lajosnak ha-
nem is mindig nevével, de legalább egy-
egy ismeretterjesztő közleményével, a
tudományok igen sok ágából, de leginkább
a föld- és néprajzi és természettudományi
ismeretek köréből, melyeket már zsenge
ifju korában kedvenc tanulmányai tár-
gyául választott.

Sámí Lajos 1843. február havában szü-
lett Zilahon, s apáról testvére volt Sámí
Lászlónak, a kitünő tudós kolozsvári ta-

SÁMI LAJOS.